

Ushbu Konvensiyaning maqsadlari uchun 18 yoshga to'lmagan har bir inson zoti, agar bolaga nisbatan qo'llaniladigan qonun bo'yicha u ertaroq balog'atga yetmagan bo'lsa, bola hisoblanadi.

«Bola huquqlari to'g'risida»gi Konvensiya 1-qism 1-modda

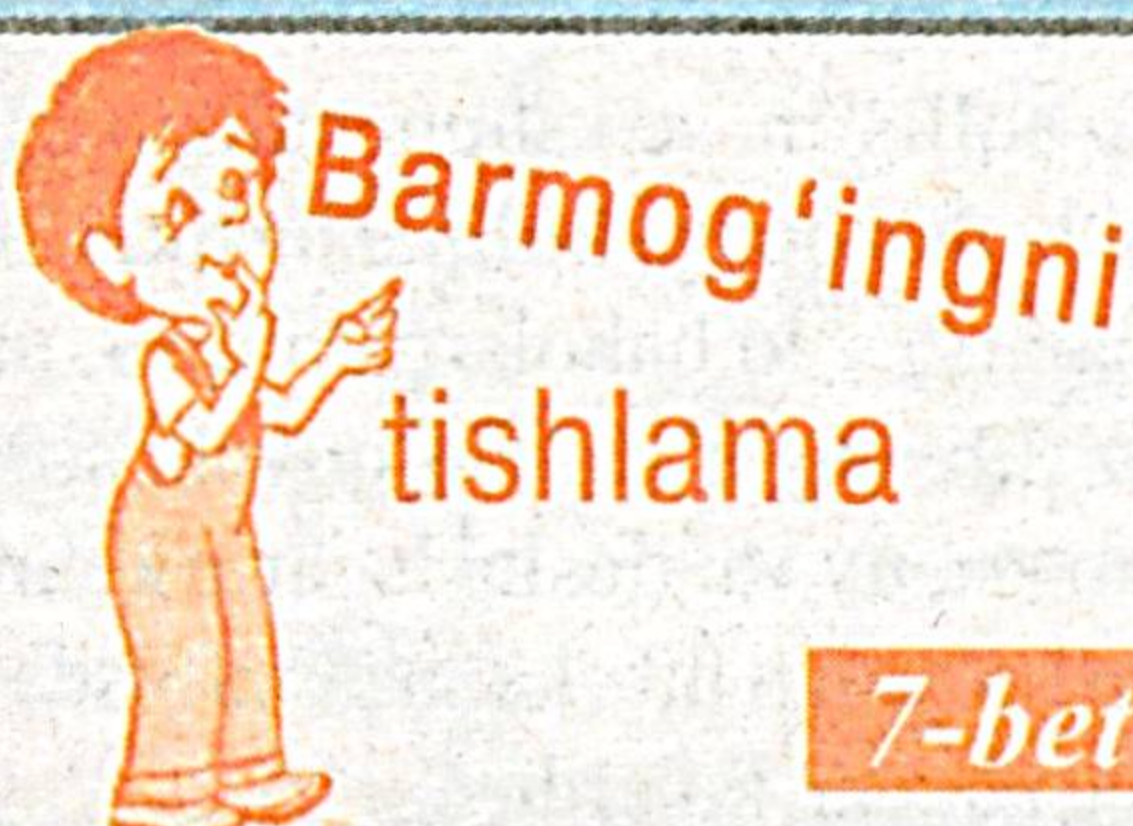
2007-yil
5 – 11-noyabr
N:45
(66638)

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqa boshlagan

Xiyonat –
yomon illat

5-bet

Qarshida
bayram
bo'ldi

8-bet

«Kelajak tongi» madaniy-ma'rifiy badiiy eshittirishlar muharririyatining bolalar va o'smirlar bo'limi sharhlovchisi Rohila YUSUPOVA:

– «Tong yulduzi»ning yangi sonida qiziqarli maqola, lavha, she'rlar ko'p ekan. Birinchi navbatda radiotinglovchilarimizni shular to'g'risida xabardor qilsak-chi?!

Gazetaning navbatdagi sonida ana shu tahririyat faoliyati haqida batafsilroq to'xtalamiz.

BOLA HUQUQLARIGA BAG'ISHLANDI

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasida «Bola huquqlari to'g'risida»gi Konvensiyaning O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligida ijro etilishi yuzasidan nazorat-tahlil ishlari natijalari bo'yicha yig'ilish o'tkazildi. Unda tashkilot va vazirliklar rahbarlari, deputatlar ishtirok etdi.

Bu yurtimizda bola huquqlari doimiy himoyada ekanligining bir ko'rinishidir.

GAZETANING HISSASI KATTA

Tumanimizda 52 ta ta'lim muassasalari mavjud bo'lib, ushbu o'quv yilida 2315 nafar o'quvchi maktabni tamomladi. Bitiruvchilarimizning 442 nafari oliy o'quv yurtlariga qabul qilindi. Bu degani, o'tgan o'quv yilidan olti foiz ko'p demakdir.

Tumanimiz o'quvchilari ko'plab ko'rik-tanlovlarda faol qatnashib, g'oliblikni qo'lga kiritmoqda. Jumladan, 46-maktabning 8-sinf o'quvchisi Gulhoyo Jo'rayeva insholar ko'rik-tanlovida qatnashib, Respublika bosqichida 1-o'rinni egalladi. 33-maktabning 11-sinf o'quvchisi Nafisa Qodirova BMTning Taraqqiyot dasturiga ko'ra «Chiqindilardan unumli foydalanish» mavzusidagi rasmlar tanlovida g'oliblikni qo'lga kiritdi. Bu raqamlarni yana davom ettirish mumkin.

Shuningdek, tumanimiz o'quvchilari sport sohasida ham peshqadamlik qilib kelmoqda. 3-, 14-, 15-, 23-, 28-, 33-maktablarning sportchilari tuman, viloyat bosqichlarida sovrinli o'rinnlarni egallab turishibdi.

Tumanimiz o'quvchilarining Respublika matbuotlaridagi, ayniqsa, «Tong yulduzi» gazetasidagi chiqishlari diqqatga sazovor. Chunki o'quvchilarimizning dunyoni tanishida, ma'rifatli bo'lishida, ma'naviy olamining kengayishida bu gazetaning katta hissasi bor. Biz ustozlar «Tong yulduzi» gazetasining har bir sonini o'quvchilarimiz qo'lga yetib borishiga e'tiborimizni qaratganmiz. Ushbu o'quv yilida tuman o'quvchilari 1200 dona «Tong yulduzi» gazetasiga obuna bo'lgan edilar. Bu, albatta juda kam. 2008-yilda esa bu ko'rsatkichni yana-da ko'paytirishga harakat qilamiz.

Qanoatxon ISMATULLAYEVA,
Farg'ona viloyati, Beshariq tumani Xalq
ta'limi bo'limi mudiri

Biz «Tong yulduzi»ga
obuna bo'ldik.
Siz-chi?

Biologiya o'qituvchisi Zamira opa har kuni qizlari Zarinani ham o'zlari bilan birga maktabga olib kelardilar. Zarina oyisining va maktab

o'quvchilarining erkatoyi bo'lsa-da, o'tkir zehni va harakatchan edi. Partaga bo'yi yetmaganligi sababli o'qituvchisi Noila opa unga necha marotaba: «Zarina, hali yoshsan, bor, keyingi yil kelasan, o'shanda ham seni o'zim o'qitaman», deganlarida sinfni boshiga ko'tarib, «Men baribir o'qiyman», deb yer tepib yig'lagani esimda. Tik oyoqda turib bo'lsa ham dars tayyorlashga rozi edi u, ustozining har bir so'zini jon qulog'i bilan tinglardi. Bir oy ichida o'qituvchisi va onasining yordami bilan «Alifbe» kitobini bemalol o'qiydigan bo'ldi. U oyisiga: «Oyijon, men katta bo'laman, a, bo'yim o'sadi-a, sinfdoshlarimga o'xshab o'tirib yoza olaman, a?» deb ketmaket savollar berardi. Zamira opa: «Voy mening aqligim, sen shunchalik o'qishni xohlaysan-u, men senga yordam bermaymanmi?» deb qiziga ko'rpacha tikib berdi.

Noila opa agar kim darslarni o'z vaqtida bajarib a'lo baholarga o'qisa, uning bo'yniga besh baho rasmi chizilgan oq qog'oz ilib, eng a'lochi o'quvchi sifatida hammaga ibrat qilib ko'rsatar, kim yaxshi o'qimasa, uy vazifasini bajarib kelmasa, yig'layotgan ikki baho rasmi chizilgan qog'ozni bo'yniga ilib, katta tanaffusda izza qilardi. Hamma «ikkichi», «ikkixo'r», deb uning ustidan kulardi.

Zarina har doim besh bahosini bo'yniga osib yurishni istardi. Shuning uchun ham a'lo baholarga o'qishga harakat qilardi. Ana, ko'rdingizmi bolalar, Zarina qanday aqlli qiz?! Siz ham xuddi shunday tirishqoq bo'lishga harakat qiling. Har bir vazifangizni o'z vaqtida bajarsangiz, hech qachon «ikkichi» bo'lmaysiz.

Nafisa RUSTAMOVA

Doira ichida beliga ro'molcha bog'lagan boshlovchi. Doira tashqarisida esa bir necha o'yinchilar. Har bir o'yinchiga vazifasi o'rtada ro'molcha bilan harakat qilayotgan sportchi tomoniga, ya'ni doira ichiga bir qadam qo'yishga yo'l berilgan. Vazifa – o'yin boshlovchi ro'molchasini boy bermasligi kerak. O'yinchilardan qaysi biri ro'molchani tortib olsa, u o'yinni boshqaradi, ro'molchani boy, bergan o'yinchi esa o'yindan chiqadi.

Qoidasi:

O'yinni boshqarayotgan bola doira tashqarisiga chiqishi mumkin emas. Qolgan o'yinchilarni doira ichiga ikkinchi qadamni qo'yishlari man etiladi.

Boshqacha usullar:

- doira tashqarisida ikkitadan yetti nafargacha o'yinchi bo'ladi;
- doira o'rtasida ikki boshlovchi bo'lishiga ruxsat beriladi.

QUYONCHA ZERIKDI

Ilhom ZOIR

QUVNOQ QUYONCHA

Quyuncha bahorning o'rtalarida, chor-atrof yashillikka berkangan, maysa-giyohlar chappar urib gullagan, dov-daraxtlarning yaprog'i shamollar bilan sirlasha boshlagan kunlarda yo'qolib qoldi.

U bir kun oldin yo'qolib qolishini xayoliga ham keltirmagan edi. Bolasining yo'qolib qolishi nafaqat Quyonvoy bilan Quyonoyni, balki shu bugungacha yeb-ichishdan boshqa tashvishi yo'q o'rmon jonivorlarini ham ortiqcha tashvishga qo'ydi. Quyuncha esa buning uchun xijolat ham tortmadi.

Quyuncha «Alifbe»ni suv qilib ichgan, ikki-uchta harfni chog'ishtirib so'zlar yasay olar, birdan yuzgacha sanashni o'zlashtirgandi. Bir juft qoziq tishini yashira olmagan uchun labi doimo kulib turar va bu uning quvnoqligidan darak berardi. Ha, aytgancha, u judayam yosh bo'lgani sabab qo'rqish nima ekanligini bilmasdi.

Uzun quloqlari og'irlik qilgani bois, ularni ko'pincha shalpaytirib yurardi. «Shalpangquloq» laqabini orttirib olgani shundan. Bu laqab unga yoqar va laqabini eshitgan zahoti quloqlarini dikkaytirardi.

U xafa bo'lish nimaligini bilmasdi. O'zi yaxshiligi uchun yomonlikni, rostgo'yligi uchun yolg'onchilikni, tez yugurgani uchun sekin yurishni, kul rangligi uchun qora rangni yoqtirmasa-da, qishloqqa borishni doimo orzu qilardi.

Xullas, ana shu Quyuncha maktabdan qaytayotib, yo'lda adashib qoldi. Qanday qilib, deysizmi? O'zi to'qigan she'rni (u she'r to'qishni qachon o'rganganini bilmasdi) takrorlab

kelayotganda, guldandagilga qo'nib yurgan bir juft kapalakni ko'rdi. Bir-biridan chiroyli kapalaklarga qiziqishi ortib, ular bilan o'ynagisi keldi.

Quyunchaning xayoli kapalaklarda, qayoqqa qarab ketayotganiga e'tibor bermadi. «Quyuncha adashib qoladi-ku», degan fikr esa

kapalaklarning xayoliga kelmadi. Kapalaklar qochdi. Quyuncha quvdi. Bundan har ikki tomon ham xursand. O'rmondagi daraxtlar bir-biriga o'xshar, ularning barisini esda saqlashning iloji yo'q. Quyunchaning kallasi kichkina, shuncha daraxt kichkina kallaga sig'maydi-ku? Shuning uchun adashib qoldi.

Yuguraverib charchagan Quyuncha oxiri to'xtadi. To'xtadi-yu, atrofga qarab angraydi. U maktabga borayotganida va qaytayotganida kichkina ariqchadan sakrab o'tardi. Hozir o'sha ariqcha oldidan chiqmagani uchun ariqchani qidira ketdi. U yoqqa chopdi, bu yoqqa chopdi, topolmadi.

Quyosh pasaydi, o'rmonni qorong'ulik qoplab, qushlar bazmi boshlandi. Boyo'g'lining sovuq sayragani eshitildi. Quyuncha qo'rqqani uchun emas, nafasini rostdab olish uchun o'zini butalar orasiga oldi. Birpasdan keyin dir-dir titradi. Titroqni qo'rquvdan emas, sovuqdan deb bildi.

Chor atrofni zulmat qoplagach, Quyunchaning titrog'i ham zo'raydi. U: «Sovuq qattiq bo'lyapti, hozir muzlab qolsam kerak», degan xayolga bordi. (Aziz bolajonlar, agar Quyunchaga aytmasanglar, men sizlarga bir sirni ochaman, Quyuncha sovuqdan emas, qo'rquvdan titrayotgan edi).

Osmonda ko'z qisayotgan yulduzlarni ko'rib, Quyuncha yig'ladi. U albatta ota-onasini, aka-ukalarini, do'stlarini sog'inganidan ko'ziga yosh oldi. Odatda, bunaqa paytda quyunchalar dasturxon atrofida tizilishib, kechki ovqatni birga yeyishar, keyin otasimi, onasimi, galma-galiga ertak aytar, ertak

tugagach, yotoqxonada bir-biriga yostiqlab otib o'ynashardi. Otasi: «Bo'ldi, uxlanglar!» deganidan so'ng yotib uxlashardi.

Hozir Quyunchaning uyquasi kelmadi. Qorni och, qorni ochning uyquasi keladimi? Qorinni aldash uchun nima qilish kerak? Kallani ishlatish kerak! Quyuncha kallasini ishlatgan edi, «katta tanaffusda yeysan», deb onasi sumkasiga solib qo'ygan, lekin o'yinga berilib, yeyilmay qolgan bir juft sabzi esiga tushdi va shosha-pisha sumkasidan sabzini olib yeya boshladi. Sabzi yeya turib, otasining o'gitini esladi.

Otasi nuqul aytar edi: «O'yinqaroq bo'lmanglar, foydasi yo'q!»

Lekin o'yinqaroqlikning foydasi bor ekan. Agar bugun o'yinga berilib ketmaganida, onasi berib yuborgan sabzini yeb qo'yib, hozir och o'tirardi. Yashasin,

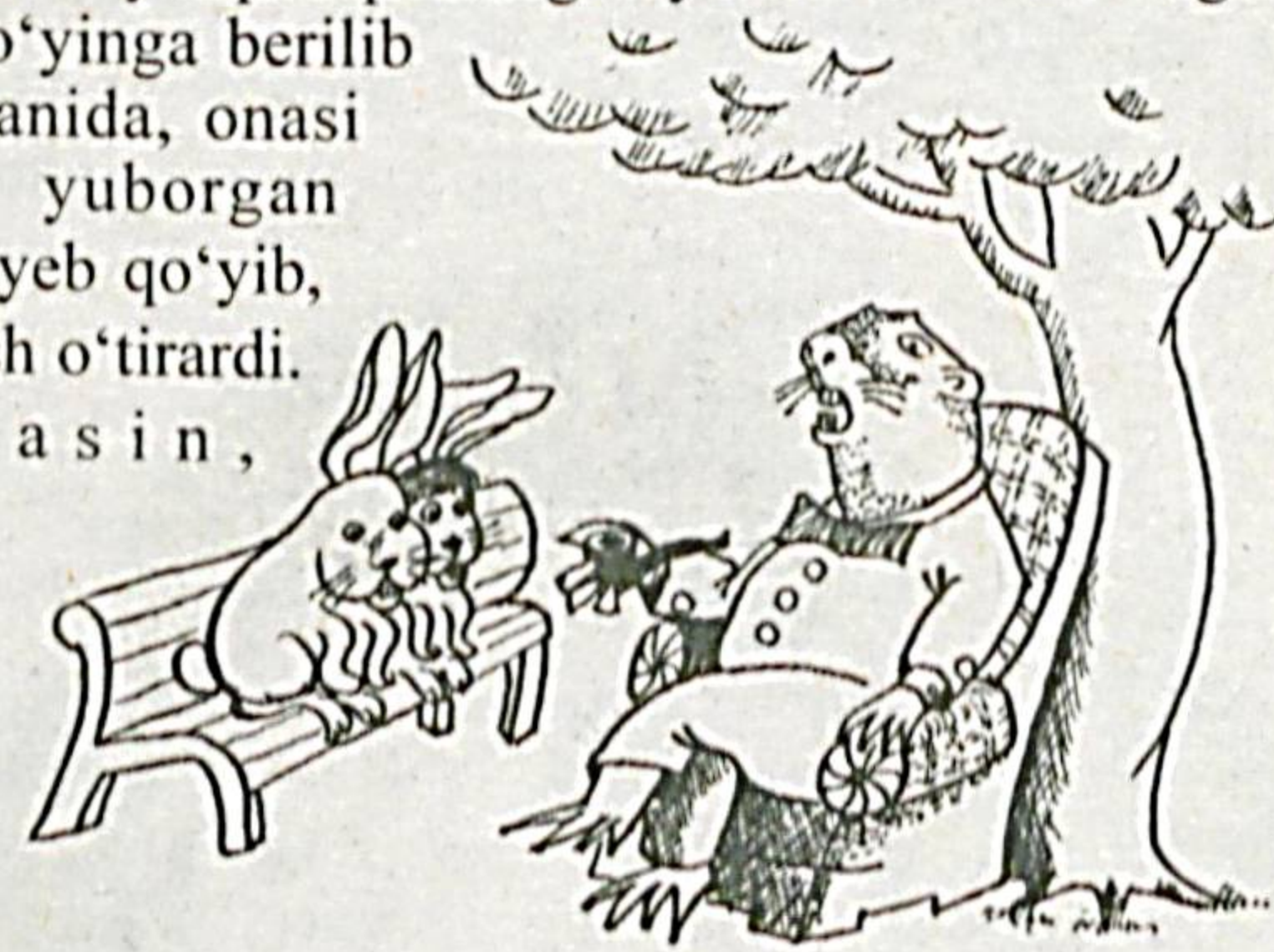
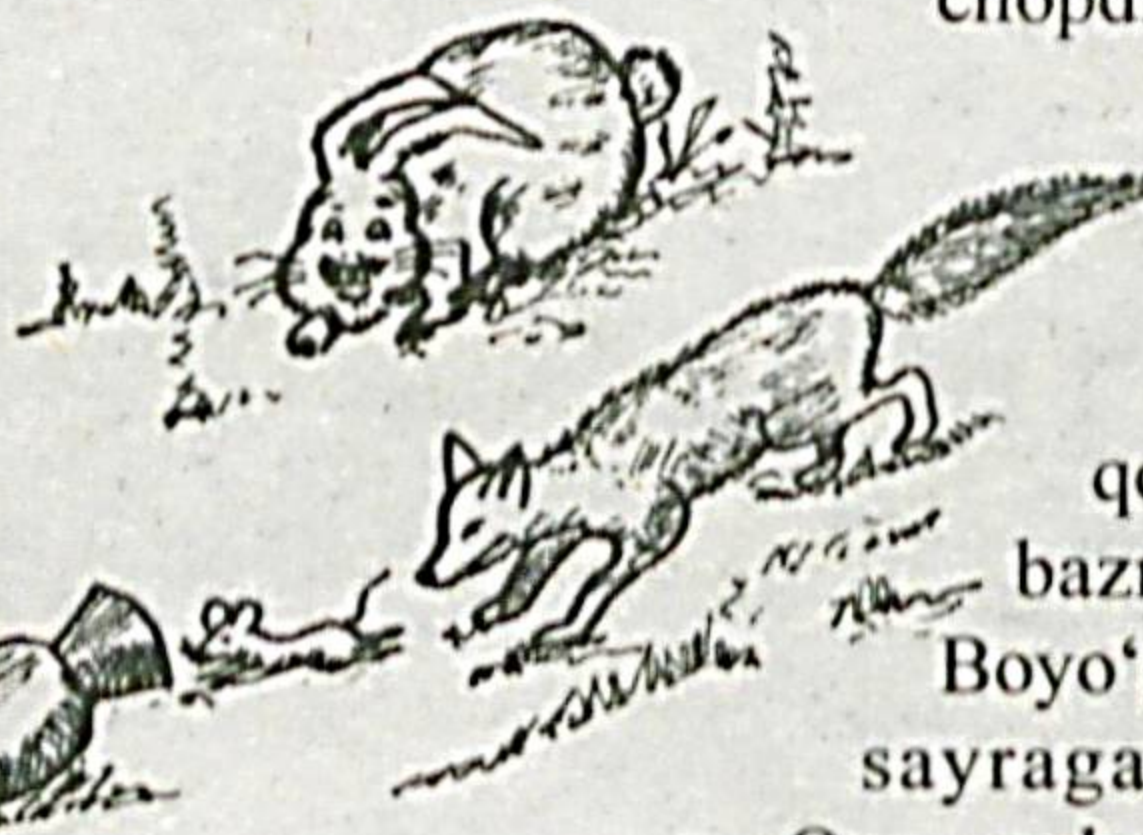
o'yinqaroqlik! Quyunchaning qorni to'ydi, uxlashi kerak, lekin uxlashdan oldin unga kim ertak aytadi? U: «O'zimga o'zim ertak aytib bersam-chi», dedi. Biroq, ertak aytishni ep ko'rmadi. Eshitganlar: «Bu jinnimi o'ziga o'zi gapiryapti», deb o'ylashlari mumkin ekan.

Quyuncha zerikdi. Bo'sh o'tirgandan ko'ra, ertak to'qimoqchi bo'ldi. «Bir bor ekan, bir yo'q ekan», deb ertakni boshlab, qanday davom ettirishni bilolmay o'ylanib qoldi. Ko'p o'yladi, lekin ertakning so'zlari kelmadi. «Ertakdan ko'ra, she'r to'qish osonroq», dedi va osmonga qaragan edi, daraxt uchida mis gardishday osilib turgan oyga ko'zi tushdi:

Osmondagi to'lin oy,
Eslatadi tarvuzni.
Oydek tarvuzning suvi
To'ldiradi...
To'ldiradi...
To'ldiradi...

Quyuncha «tarvuz»ga qofiya topish uchun o'ylab-o'ylab uxlab qoldi.

(Davomi bor.)

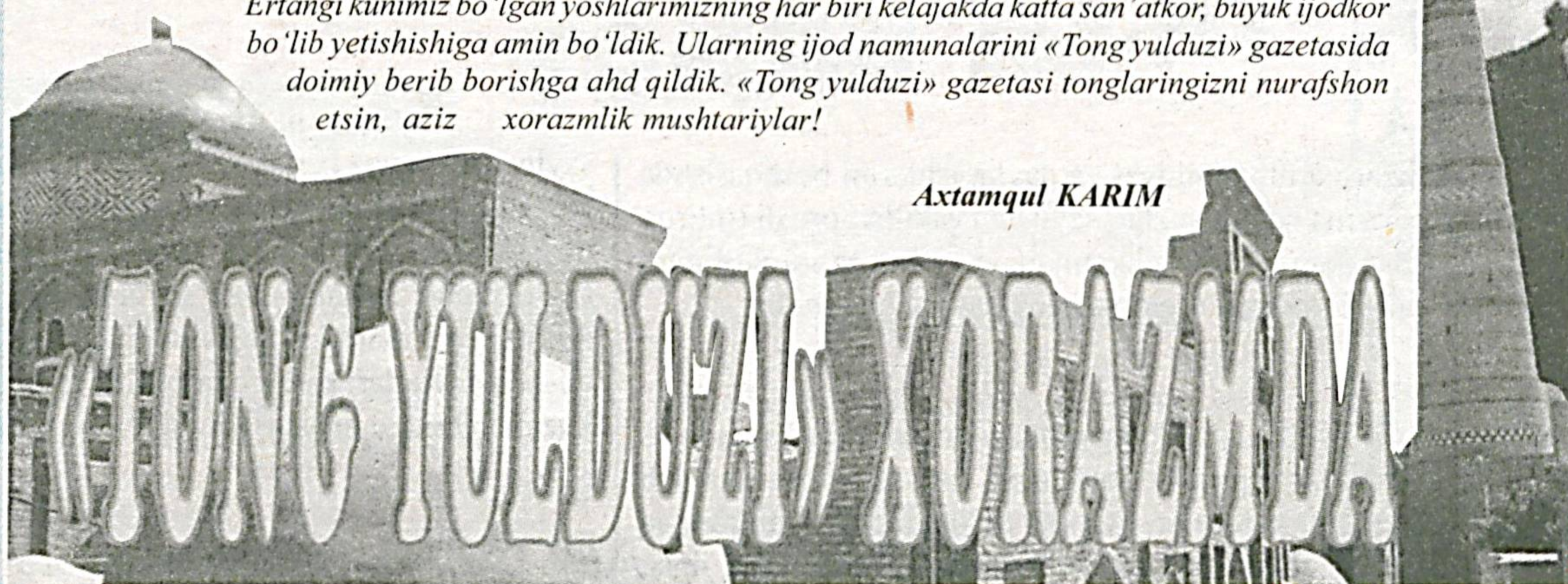

Xorazm viloyatida «Matbuot va ma'naviyat kunlari»ni o'tkazish uchun bir guruh ijodkorlar viloyatning qator tumanlarida bo'lib, «Tong yulduzi» gazetasining mushitariylari bilan uchrashdik. Asrlar bilan bo'ylashib kelayotgan Xiva qal'asining ko'chalarida kezib yurar ekanmiz, nazarimda, keksa minoralar bizga uzundan-uzoq ertak so'zlayotganday tuyuldi. Ko'chalarda jaranglab taralayotgan kuy sehdan sarxush edik.

San'atga bo'lgan ishtiyoq bobolardan qon-qoniga singib borganligi bois, joylarda bolajonlarimizning bizlarni kuy-qo'shiq bilan kutib olishlari qalbimizga hisobsiz zavq bag'ishladi.

Ertangi kunimiz bo'lgan yoshlarimizning har biri kelajakda katta san'atkor, buyuk ijodkor bo'lib yetishishiga amin bo'ldik. Ularning ijod namunalarini «Tong yulduzi» gazetasida doimiy berib borishga ahd qildik. «Tong yulduzi» gazetasi tonglaringizni nurafshon etsin, aziz xorazmlik mushitariylar!

Axtamqul KARIM

BIZ DOIMIY HAMKORMIZ

Xorazm viloyatida o'quvchilarning sinfdan tashqari bo'sh vaqtlarini mazmunli tashkil qilish maqsadida faoliyat ko'rsatadigan 26 ta maktabdan tashqari ta'lim muassasalarida 1222 ta to'garaklarga 32483 nafar o'quvchi jalb qilingan bo'lib, bu jami o'quvchilar soniga nisbatan 10,3 foizni tashkil qiladi.

Ushbu maktabdan tashqari muassasalarning 14 tasi ijodiyot markazlari, 5 tasi Texnika ijodiyot markazlari, 5 tasi «Bioekosan» markazlari, 25 tasi bolalar va sport maktablari.

Umumta'lim maktablari qoshida tashkil qilingan jami to'garaklarga 64167 nafar o'quvchi, pulsiz to'garaklarga 150946 nafar, musiqa va boshqa turdagi to'garaklarga 3045 nafar o'quvchi tortilgan bo'lib, bu ko'rsatkich jami o'quvchilarga nisbatan 88,2 foizni tashkil qiladi.

Har oyning oxirgi juma kuni barcha ta'lim muassasalarida «Ma'naviyat kuni» deb e'lon qilindi va «Ma'naviyat soatlari», «Axborot soatlari» o'tkazilib, devoriy nashrlar, yangiliklari, ta'lim sohasidagi samarali ishlar, tanqidiy materiallar, shuningdek, tarixiy obidalar, yangi qurilgan inshootlar, muzeylarga sayohatlar, «Sayohat darsi» tashkil qilinmoqda. Mahalla faollari, mehnat faxriylari, ijodkorlar bilan uchrashuvlar o'tkazilmoqda.

«Siz tarixni bilasizmi?» ko'rik-tanlovining viloyat bosqichi yuqori saviyada o'tkazildi va Respublika bosqichiga g'olib Yangiariq tumanidagi 37-ixtisoslashgan maktab jamoasi tavsiya qilindi.

Viloyatdagi umumta'lim maktablarda ta'lim olayotgan 312904 nafar o'g'il-qizdan 117818 nafari sport seksiyalarida shug'ullandilar. Bu ko'rsatkich jami o'quvchilarga nisbatan 36,2 foizni tashkil qilib, o'tgan yilga nisbatan 3,7 foiz o'sishga erishildi.

Boshqarma tomonidan o'tkazilgan ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar, ko'rik-tanlovlari, bellashuvlar, fan olimpiadalari va boshqa tadbirlarga 26 million so'mdan ortiq mablag' moliyalashtirildi.

Viloyat Xalq ta'limi «Konstitutsiya – baxtimiz poydevori», «Konstitutsiyani bilasizmi?», «Konstitutsiya saboqlari», «Huquqiy demokratik jamiyatda yashayman» mavzularida rasmlar, plakatlar, yozma ishlar hamda taalluqli tashkilotlar bilan tanlovlar o'tkazildi. Shulardan «Konstitutsiya – baxtimiz poydevori» tanlovining insho yo'nalishida Gurlan tumanidagi 6-maktabning 8-sinf o'quvchisi Jahongir Jumanioyov, bayon yo'nalishida Xonqa tumanidagi 1-maktabning 6-sinf o'quvchisi Go'zal Ismoilova, rasmlar yo'nalishida Shovot tumanidagi 9-maktabning 9-sinf o'quvchisi Bobur Nurmetov, fotoalbom yo'nalishida Xonqa tumanidagi 1-maktab jamoasi viloyatda birinchi o'rinni egallab, Respublika bosqichida 2-3-o'rinlarni egallashga muvassar bo'ldilar. Bolajonlarimizni Respublika miqyosidagi axborot va yangiliklardan doimiy xabardor etish, ularning ijodkorlik salohiyatini yana-da oshirish maqsadida «Tong yulduzi» gazetasi bizning doimiy hamkorimizga aylangan.

Komiljon MATRIZAYEV,
Xorazm viloyati, Xalq ta'limi boshqarmasi
ma'naviy-ma'rifiy va tarbiyaviy ishlar bo'yicha
boshqarma boshlig'i o'rinbosari

ORZULARIM

Orzularim bir dunyo,
Quehsam deyman samoni.
O'rgansam ilm-u ta'lim,
Kezib jumla jahonni.

Vatan ishqida dilda jo,
Berar menga kuch-quvvat.
Yuksaklarga ko'targum,
Yurtim dovrug'in albat.

Navoiy bobom kabi
She'r va g'azallar bitsam.
O'zbekimning tilini,
Dunyolarga tanitsam.

Orzularim yo'lida,
Uchrasa g'ov-mashaqqat.
Yengib o'taman barin,
Chekinmasman men faqat.

Adolat SETTIYEVA,
Xonqa tumanidagi
7-ixtisoslashtirilgan maktab-
internatning 8-sinf o'quvchisi

USTOZ

Ilm eshigining qulfi o'zingiz,
Dunyo beshigini tebratgan ustoz.
Shirindir gapirgan har bir so'zingiz,
Bizga oq-qorani tanitgan ustoz.

Siz mehr bulog'i, ilm chashmasi,
Jumla olamni zabt eta olgan.
Halollik yo'lining yo'lchi yulduzi,
Bilim quyoshisiz mangu hur qolgan.

Baxtinga bir umr sog' bo'ling, ustoz,
Umr bo'yi buyuk tog' bo'ling, ustoz.
Bag'ringiz limmo-lim mehrga to'lgan,
Ilm chamaniga bog' bo'ling, ustoz.

MEN SENI SHUNCHAKI SEVMAYMAN – VATAN

Men seni shunchaki sevmayman – Vatan,
Iymonim, vijdonim bilan sevaman.
Sevsam ham shunchaki sevmayman – Vatan,
Borlig'-u jahonim bilan sevaman.

Har garding ko'zimga aylab to'tiyo,
Bag'ringda unaman bir quyosh bo'lib.

Maqsuda OTAJONOVA,
Xiva shahridagi
5-maktabning
9-sinf o'quvchisi

Tuprog'ing dilimda bo'lganida jo,
Bog'larda kezaman zavqlarga to'lib.

Tuprog'ing men uchun noyob gavhardir,
Mehring bir quyoshdir gar bemor bo'lsam.
Mangusan umrbod boshimda kulgan,
Seni onam kabi yurakdan sevsam.

MEHRIBONIM USTOZIM

Ustozimdir Darmonjon,
Mehrlari bir jahon.
Ilm o'rgatar har qachon,
Mehribonim ustozim.

Ustoz degan nomingiz,
Dilimizda joylaymiz.
Kelajakda sizlarni,
Ishonchingiz oqlaymiz.

Yaxshi o'qib, yaxshi bil,
Shunda bo'lar shirin til.
Berdingiz bizga ta'lim,
Mehribonim ustozim.

Sevara RAJABOVA,
Urganch shahar, 12-o'rta maktabning
7-sinf o'quvchisi

SOG'INCH

Dengizlar hayqirar sog'inchdan bir kun,
Haddidan oshadi shamol beshafqat.
Diydoring keladi o'zing-la tutqun,
Topolmaydi meni, topmaydi faqat.

Subhidam yuragim yomg'irday yog'sa,
Zaminning bag'riga singisa ohim.
Dardlarim chaqmoqning nuridan kuysa,
G'amim to'kilib yog'sa gunohim.

Unutmoq istadim o'zimni bunda,
Bir zum yomg'irlarga oshno bo'lsaydim.
Seni eslatuvchi xotiralarni,
Uchirib yog'saydim, yuvib yog'saydim.

Barno QOZOQOVA,
35-umumta'lim maktabining
boshlang'ich sinf o'qituvchisi

ASAL QIZ

Doim tongda turaman,
Yuz-qo'limni yuvaman.
Hurmat bilan har kuni,
Salom-alik qilaman.

Odobli bo'l har qachon,
Shunda yorug' bo'lar yuz.
Dadam, oyim erkalam,
Aytar meni «asal» qiz.

Madina XUDOYOROVA,
Urganch shahridagi
12-maktabning
7-sinf o'quvchisi

Xiva tumanidagi 20-«Mehribonlik
uyi» tarbiyalanuvchilari
Islom TOJIYEV va
Najmiddin TAGANOV chizgan rasmlar.

ATIRGUL

Sen chiroyli barcha,
Bandingda sonsiz g'uncha.
Intiqman ochilguncha,
Atirgulim, atirgul.

Ranging qizil, sariq, oq,
Biring baxt, biring firoq.
Bulbul kuyiga mushtiq,
Atirgulim, atirgul.

Gulingdan ko'nglim bahor,
Tikaningdan chekdim ozor.
Husningga bo'ldim iqrar,
Atirgulim, atirgul.
Iqlima MATQURBONOVA,
Xonqa tumanidagi
49-Najmiddin
TAGANOV maktabning
9-sinf o'quvchisi

Aziz yoshlar! Bizdan O'zbekiston Respublikasi Prezidentligiga bo'ladigan saylov haqida so'ragan edingiz. Shunga binoan muxbirimiz Feruza Soyibjon qizi Oliy Majlis Qonunchilik palatasi deputati, Qonunchilik va sud-huquq masalalari qo'mitasi, FMDP fraksiyasi a'zosi Akram JUMAYEV bilan uchrashib, bir necha savollar bilan murojaat etdi.

– Akram Gaffarovich, dastlab yoshlarga siyosiy partiyalar va saylov qonunchiligi haqida tushuncha bersangiz.

– Mamlakatimiz mustaqillik yillarida siyosiy, iqtisodiy, ma'naviy-ma'rifiy jihatdan yuksaldi. Xalqaro munosabatlarning teng huquqli sub'yektiga aylandi, jahon hamjamiyatida o'zining munosib va mustahkam o'rniga ega bo'ldi.

Bugungi kunda siyosiy partiyalarga ijtimoiy-siyosiy faoliyat yuritishi uchun yetarli darajada shart-sharoitlar, huquqiy asoslar yaratib berilgan.

«O'zbekiston Respublikasi Prezidenti saylovi to'g'risida»gi Qonunning 24-moddasiga muvofiq O'zbekiston Respublikasi Prezidentligiga nomzod ko'rsatish huquqiga siyosiy partiyalar va bevosita fuqarolar egadirlar. Ushbu Qonunning mazkur moddasiga muvofiq Prezidentlikka nomzodlarning umumiy soni cheklanmagan.

Eng muhimi, siyosiy partiyalarni saylovlarda, xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentligiga bo'ladigan saylovlarda ishtirok etishi uchun keng imkoniyatlar yaratilgan. Mamlakatimizda ochiq va demokratik saylovlar o'tkazish uchun hamma shart-sharoitlar va imkoniyatlar mavjud. Saylov qonunchiligining o'ziga xos tizimi yaratildi. Avvalo Konstitutsiyamizda saylov tizimiga alohida o'rin berildi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 9 – va 32- moddalarida

YOSHLARNING SIYOSIY FAOLLIGI OSHADI

fuqarolarning jamiyat va davlat ishlarini boshqarishda bevosita hamda o'zlari saylagan vakillari orqali ishtirok etish huquqi mustahkamlangan. Buni ta'minlashning asosiy vositasi fuqarolarning saylov huquqidir.

– O'zbekiston fuqarolarining, xususan, yoshlarning saylovga ishtiroki qanday ta'minlangan?

– O'zbekiston Respublikasi Prezidenti saylovida 18 yoshga to'lgan O'zbekiston fuqarolari qatnashish huquqiga egadirlar. Ijtimoiy kelib chiqishi, ijtimoiy va mulkiy ahvoriga, irqiy yoki milliy mansubligiga, jinsi, ma'lumoti, tili, dinga bo'lgan munosabatiga qarab O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining saylov huquqini biror-bir tarzda bevosita yoki bilvosita cheklash taqiqlanadi.

Ovoz berishda teng saylov huquqi kafolatlangan, ya'ni har bir saylovchi bir ovozga ega bo'lib, ovoz berishda shaxsan ishtirok etadi. To'g'ridan-to'g'ri ovoz berishning ma'nosi katta. Ya'ni, saylovda saylovchilar nomzodni o'zlari tanlaydilar va bevosita ovoz beradilar. Nomzod esa vakolatni bevosita saylovchidan oladi. Bunday demokratik prinsiplar hamma mamlakatlarning ham qonunchiligida mavjud emas.

– Bizning saylov tizimimizning o'ziga xos yana qanday xususiyatlari bor?

– Saylov tizimimizning o'ziga xos xususiyatlaridan yana biri ayrim chet mamlakatlardagi singari yurtimizda saylovchilarni hukumat yoki ichki ishlar vazirligi, sud idoralari o'tkazmaydi. Balki demokratik tarzda shakllantiriladigan, mustaqil va qonun asosida faoliyat yuritadigan Markaziy saylov komissiyasi saylovlarni tashkil etadi va o'tkazadi.

Saylovga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazishga doir barcha tadbirlarda, har bir saylov uchastkasida

saylov kuni ovoz berish xonalarida va ovozlarni sanab chiqishda O'zbekiston Respublikasi Prezidentligiga nomzodlar ko'rsatgan siyosiy partiyalardan, saylovchilar tashabbuskor guruhlaridan bir nafardan kuzatuvchi, matbuot, televideniye va radio vakillari, boshqa davlatlar, xalqaro tashkilotlar va harakatlardan kuzatuvchilar qatnashish huquqiga egadirlar.

– 18 yoshga to'lgan va saylovlarda birinchi marta ishtirok etadigan saylovchilar soni qanchani tashkil etadi?

– 18 yoshga to'lgan va saylovda birinchi marta ishtirok etadigan saylovchilar soni 2 millionga yaqin. Ular bu saylovda birinchi marta o'z konstitutsiyaviy saylov huquqlarini amalga oshiradilar.

Shuningdek, yoshlarning siyosiy jarayonlarda ishtirok etish huquqi juda ham muhim, chunki u o'zini ifoda etish huquqi demakdir. Yoshlarning saylovlarda faol ishtiroki ularning huquqlarini poymol qilinishining oldini olishga, saylov jarayonlarining to'g'ri o'tayotganligi ishonchni oshirishga yordam beradi. Bu o'z navbatida yoshlarni saylovda faolroq qatnashishiga undaydi. Zero, saylov ularning ongu shuurida hamisha demokratiya mezonini bo'lib qolaveradi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 117-moddasi va «O'zbekiston Respublikasi Prezidenti saylovi to'g'risida»gi Qonun talablariga muvofiq, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti saylovi O'zbekiston Respublikasi fuqarolari tomonidan umumiy, teng va to'g'ridan-to'g'ri saylov huquqi asosida yashirin ovoz berish yo'li bilan amalga oshiriladi.

ОҚЫСАҢЫЗ БАЛАЛАР ШАМНАН ШЫРАК ЖАҒЫЛАР!

Қўрметли оқушылар! Сендер тәуелсиз Өзбекстан мемлекетиниң азаматысындар. Егеменди елимиздиң бақытты болашағы да сендер болып табыласындар. Жаксы қасиет білім бәрі кітап екенін сендер жаксы түсінесіндер. Біз сендердиң бақытты болып ер жеткендеринди қалаймыз. Өйткені сендер тәуелсиз Өзбекстан деп аталатын өлкеде өмір сүріп, ұлғайып жатырсындар. Отанымыздың лайықты перзенті болу үшін жаксы оқып, көп нәрсені білулерің керек. Осы мақсатта Өзбекстан Баспасөз және ақпарат агенттигиниң «Өзбекстан» баспа-полиграфия шығарма шылық үйинде оқулық пен оқу қолданбалар жарық көрүде.

2007—2008 оқу жылы үшін М.Омартовтар тарапынан дайындалған «Әліппе», «Жазу үлгісі», «Ана тілі мен Оқу кітабы» қайта баспадан шықты. 4-сыныптар үшін «Қазақ тілі», «Оқу кітабы» оқулықтары СанПин талаптары негізінде қайта өңделіп, баспадан шықты. Ал, 4-сынып «Оқу кітабы» 2 баспа табакка қысқарды да кейбір тақырыптары алынды. Оқулықтан алынған тақырыптарды сыныптан тыс оқу үшін өз алдына кітапша етіп шығару жоспарланды.

Оқулықтарды дайындауда бізге авторларымыздан бастауыш сыныптар бойынша М.Омаров басшылығындағы топ, жоғары сыныптар бойынша ғалымдарымыздан академик Қ.Сейданов, профессор Т.Қалдыбаев, К. Жидебаев, Д.Айтбаев, Е. Абдувалитовтар, тәжірибелі мұғалімдерімізден Ташкент облысы Орта шыршық ауданына қарасты 28-мектептің

мұғалімі М.Темирбаева, Шыршық қаласындағы 16-мектептің мұғалімі А. Алжанова, Бектемір ауданына қарасты 290-мектептің мұғалімі С.Досымбетова, оқулықтарды қазақ тіліне аударуда А.Ташметов, Х.Нурбаева, Р.Бабатаевалардың еңбегі, үлесі орасан зор.

Республикамызда оқу қазақ тілінде жүргізілетін мектептер 2007—2008 оқу жылы үшін «O'zbekiston» баспасынан шыққан төмендегі оқулықтардан пайдаланып жұмыс алып барады.

- 1-сынып «Әліппе» (А.Исабаев, М.Омаров, т.б.)
- 2-сынып «Жазу дәптері» (М.Омаров, т.б.)
- 3-сынып «Ана тілі мен Оқу кітабы» (М.Омаров, т.б.)
- 4-сынып «Дене тәрбиесі» (К.Махамжанов т.б.)
- 5-сынып «Қазақ тілі» (М.Омаров)
- 6-сынып «Оқу кітабы» (М.Омаров, т.б.)
- 7-сынып «Әдеп» (О.Хасанова)
- 8-сынып «Әдеп» (О.Хасанова)

Құрметті оқушылар оқулық, оқу қолданбаларыңды ұқыпты, таза, көздің қарашығындай ұстандар.

Гулнора НИШАНОВА,
Республика білім орталығы «Филология пәндері» бөлімі методисті

Бахона

Модарҷони Дурдона
Равад хонаи хола.
То поси шаб нахуфтаст,
Самбусаҳо бирухтаст.
Либоси нав пушидаст,
Сурмаи тар кашидаст.
— Дурдонаҷон, хушёр шав,
Бибиатро дастёр шав! —
Гуён модар аз хона
Шуд суи дар равона.
Салоҳои «оҳ»-у «воҳ»
Ҷуро боздоштанд аз роҳ.
Дурдона руи даҳлез
Мекард бисёр шинуҳез:
— Саракам мекунад дард,
Дасту поям шудааст сард.
Модараш акнун ҳайрон,
Меҳмони равад чи сон?
Хулоса модар аз қон,
Ҳамроҳ бигирифт Дурдон.
Дурдона хони хола,
Бинушид «Фанта», «Кола».
Холаҷонаш шодон шуд,
Дурдона ҳам хандон шуд.
Бемории Дурдона,
Будааст фақат баҳона.

Дилрабо НАСИМ

XIYONAT - YOMON ILLAT

Beparvo bo'lmang

Bobolarimiz uch narsaning: tegirmonning, sataroshning va yo'l ulovining haqiga xiyonat qilishlikni judayam qoralaganlar. Bu insoniy madaniyatga qarshi illatlardir. Biroq, bunga qarshi shuncha kurashsak ham ozdek, nazarimda. Boisi, ko'cha-ko'yda, avtobuslarda yo'l haqiga nopisandlik b i l a n qaralayotganligiga hozir ham guvoh bo'lmoqdamiz.

Kuni kecha 28-avtobusda (Toshkent tibbiyot akademiyasi va «Chkalov» metro bekati yo'nalishida qatnaydi) yo'l haqi bilan bog'liq xunuk holat yuz berdi. O'rta maktabning taxminan 8-9-sinf o'quvchilari chiptachi ayolni rosa xunob qilishdi. Ya'ni, ulov haqini bermaslik maqsadida bittasi: «Oyim, dadam pul bermagandilar», desa, boshqasi: «Pulimni internet kafe»ga ishlatib qo'ydim», deb bahona izladi. Chiptachi ayol, bo'lmasa, hammalarning avtobusdan tushinglar, deb talab qo'ydi. Bolalar bunga javoban kurakda turmaydigan so'zlar bilan uni haqorat qilishga tushdi.

- Nima, avtobus siznikimidi,

bunga barchaning minishga haqqi bor, - deyishdi ular.

Rost, avtobus unikimas, davlatniki, lekin uning vazifasi yo'l haqini yig'ib olishdir. Shunday ekan, uning qonuniy talabiga qat'iy bo'ysunishimiz darkor. Ularning bunday xatti-harakati atrofdagilarda nafrat tuyg'usini uyg'otdi. Qolaversa, yoshi keksalar: «Hasenlarga tarbiya bergan kishini...», deb koyishdi.

A z i z o'smirlar, elning haqqiga xiyonat qilish gunoh sanaladi. Bu nomaqbul odatdan tiyilish uchun bobolarimizning nodir merosini o'qib chiqish kifoya qiladi. Chunki ular komil inson bo'lishlik haqida qimmatli maslahatlar berilgan. Vaqtni boy bermasdan ana shu ezgu amalga tezroq kirishing. Ota-onangiz, vatandoshlaringiz murodi ham sizning amallaringizga bog'liqligini unutmang.

DEHNAVY

TAHRIRIYATDAN:

Muallif jiddiy muammoni ko'targan. Siz bunga nima deysiz? O'zbek bolasi qanday bo'lishi kerak? Xatlaringizni kutamiz.

MUSTAQIL YURT BOLASIGA

Muhiddin OMON

Arjumandim, fozil-u dono,
Faxr etgilu sen tug'roga boq.
Davlatimiz ramzidir Humo,
Baxt senga yor, toleing porloq.

Orzuimning gulgun niholi,
Iqbolimning ziyosi, bolam.
Qalbim qo'ri, umrimning boli,
Lochin qushim, oydin shalolam.

Vatanni sev, ardoqla bolam,
Buyuk ne'mat erur Istiqlol.
Elni sevgan inson mukarram,
Yurt deganga kulgay baxt, iqbol...

Gulga to'lsin bosgan qadaming,
Izlaringda ezgulik kulsin.
Faqat shodlik bo'lsin hamdaming,
Ne tilasang, mustajob bo'lsin...

O'zbekiston Mustaqil bosma ommaviy axborot vositalarini va axborot agentliklarini qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish jamoat fondi tavsifiyasi asosida chop etilmoqda.

MAKTABIM

Bilimlarga boy maktabim,
Samodagi oy maktabim.
Hayot qaynaydi bag'rida,
Sharqiragan soy maktabim.
Chamanzoridir rang-barang,
Bog'lariga siz bir qarang.
Men ta'tilga ketayapman,
Ko'ngil uzib undan arang.
Bobur UBAYDULLAYEV,
Samarqand viloyati,
Qo'shrabot tumanidagi
16-maktabning 8-sinf
o'quvchisi

Qishlog'imiz tutash qirlarga,
Keksalari o'xshash pirlarga.
Bir yonida sharqiraydi soy,
Chiroyiga maftun tunda oy.

Lalmikor yer nomiga monand,
Mayizlari yesang misli qand.
Qo'y-qo'zilar suruvi sonsiz,
Xush havasin simirgan on siz.

Maftun bo'lib qolaverasiz,
Biz tomon yo'l solaverasiz.
Kelavering qishlog'im sari,
Mehmondo'stdir odamlar bari.

Shahriniso
NURBOBOYEVA,
Samarqand viloyati,
Qo'shrabot tumani

Istiqlol ilhomlari

5

Hozir sizlarga Shofirkonning tarixini aytib beraman. Qadim zamonlarda bir qirol va qirolicha bo'lar emish. Ularning yakka-yu yagona o'g'li bor ekan. O'g'lining ismi Shofir ekan. Oradan necha yillar o'tib, qirol kasalga duchor bo'libdi. Qirolning ahvoli kundan-kunga og'irlashib borar edi. Qirol o'zini vaqti-soati yetganligini bildi va chaqirdi. Qirol: «Bolam, ahvolim kundan

SHOFIRKON

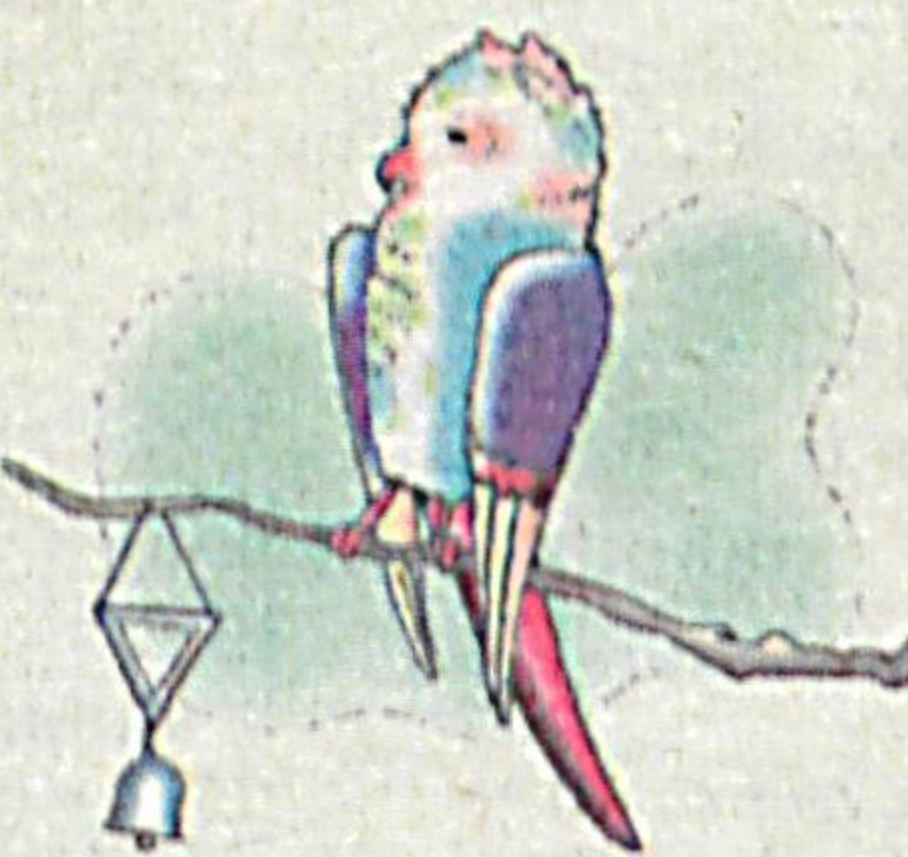
TARIXI

ahvolim kundan og'irlashib borayapti, agar men o'lsam, sen saltanatni boshqarishing kerak va yana yangi davlatlar tuzishing kerak», dedi. Oradan bir necha kunlar o'tdi va qirol o'ldi. Shofir esa o'z qo'lga nima bo'lsa bo'ldi, deb saltanatni oldi. Bir kuni Shofir va xizmatkorlar, odamlar cho'l sahrolarga borishdi. Shofir esa o'sha cho'lga kon qazidi. Kon orqali suv olib kelib hamma joyni gullatib yashnatadi. Daraxtlar, har xil gullar ekadi. U joyni Shofir yashnatgandan keyin odamlar sekin-sekin ko'chib kela boshlashdi. Shofir u joylarni o'zini davlati qilib oldi va Shofir ham qandaydir kasalliklarga duchor bo'lib o'ldi. U davlatga nom bermagan edi. Odamlar bu davlatimizga qanday nom beramiz, deb boshlari qotdi va bir qarorga kelishdi. Bu davlatga «Shofirkon» deb nom beramiz, diyishdi. Chunki Shofir cho'lga birinchi bo'lib kon qazidi va Shofir

ismning oldiga «kon» so'zi qo'shildi va odamlar bu davlatni «Shofirkon» deb atay boshladi.

TO'TIQUSH

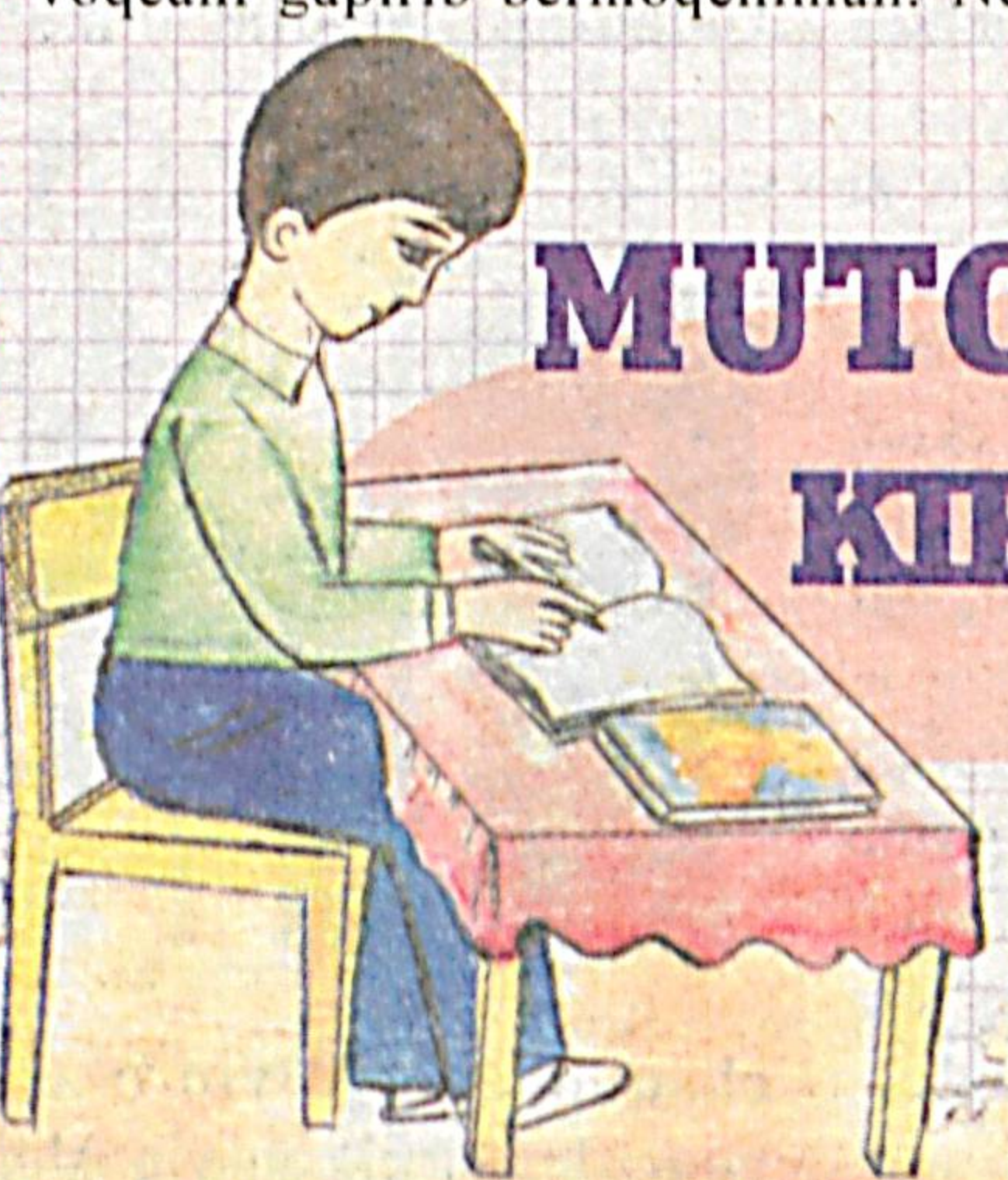
To'tiqushning patlari
Sap-sariq, kichkina.
Xushchaqchaq chirillaydi,
Men bilan o'ynaydi.
Agar yolg'iz qoldirsam,
Mendan arazlaydi.

Shahnoza va Gulnoza JUMAYEVA,
Sergeli tumanidagi 300-maktab o'quvchisi

Ulug'lardan qolgan bir gap bor: «Insoniyat kashf qilgan birinchi mo'jiza, ehtimol non bo'lsa, shubhasiz, ikkinchisi, kitobdir». Ha, kishi hayotini kitobsiz tasavvur etib bo'lmaydi. G'uncha quyosh nurini emib ochilgani kabi inson ham kitob tufayli kamolotga yetadi.

Shu o'rinda tengdoshingiz Nodir haqida bir voqeani gapirib bermoqchiman. Nodir olis

MUTOLAAGA KIRISHGAN BOLA

qishloqlarning biridagi maktabning 4-sinfda o'qiydi. Biroq, sho'x, biroq o'yinqaroqligi bor. Bilasiz, bu odat uyga berilgan vazifalarni bajarishga va mustaqil ravishda mutolaa qilishga xalaqit beradi. Shu sabab, Nodirning baholari «3» bahoga tushib qoldi. Muallimasi Mahkam opa Nodirning o'qishi, xulqi nimaga buncha pasayib ketdi, deb onasining oldiga bordi. O'zlashtirishi ilgari yaxshi edi, lekin hozir ancha susayib qoldi, dedi o'qituvchi. Tursunoy opa bu gapdan rosa uyaldi. Chunki u o'g'lining ortidan shirin gaplar eshitishni xohlardi.

Shu kundan boshlab Tursunoy opa o'g'lga

qattiq turadigan, darslarini o'z vaqtida bajarishini nazorat qiladigan bo'ldi. Nodirdagi kitob o'qishga bo'lgan ishtiyoqni hosil qilish uchun buvisidan eshitgan turli ibratli rivoyat va hikmatlarini aytib berishni odat qildi. Ayniqsa, yaqinda o'qib chiqqan «Musavvirning yoshlikdagi shamoyili» romanining mazmunini gapirib berganida, Nodirning diqqati yana-da oshganini sezdi.

Haqiqatda bu hikoya Nodirning ko'nglidan joy egallagandi. Asar qahramoni Stiven Dedalusga nisbatan havasi oshdi. Boisi, S.Dedalus yoshligidan mashaqqat tortib o'qib-o'rganganligi uchun kelajakda mashhur rassom bo'lib yetishadi. Qahramonning bundan tashqari ham o'rnak oladigan xislatlari

ko'p edi. Xullas, asardan «Mashaqqat tortsang murodga yetasan», degan naqlning ma'nosi ufurib turardi.

Shunday qilib, Nodirning hayotida o'zgarish sezila boshladi. U kuniga yigirma varaqdan badiiy kitob o'qib borishni yo'lga qo'ydi. Kechqurunlari esa ana shu kitobdan tushunganini onasiga gapirib berar va yon daftarchasiga belgilab borardi. Bir kuni muallima Tursunoy opaga Nodirning o'qishi ancha tuzalganini, hatto sinfning a'lochi o'quvchisiga aylanganini aytib qoldi. Onasining bu gapdan ko'ngli tog'dek ko'tarildi.

Ayni kunlarda Nodir mutolaaga yana-da sho'ng'ib ketgan. «Shahzoda va kanizak»ni tugatib, endi rus yozuvchisi N.Leskovning «Chapaqay» degan qissasini o'qiyapti.

Dilmurod ABDURAIMOV

Astrid LINGREN

Fan Xo,
V'etnam shoiri

YONG'IN MASHINASI

Rangi-ro'yi qip-qizil,
Qorni to'la suv.
Xabar kelgan tomonga
Yeldek uchur u.
Shovqinidan go'yoki
Titrat osmon, yer:
— Yo'l beringlar,
Yo'l bering!
Yonyapti qayer?

ZITANING QO'G'IRCHOG'I

Zitaning qo'g'irchog'i
Kattakon bo'lib qoldi.
Xuddi kelinchak deysiz
Oppoq ko'ylagin ko'rib.
Zavqlanib buvisi der:
— Qizim, qo'g'irchog'ingni
Kuyovga bersakmikin
Sochini mayda o'rib?

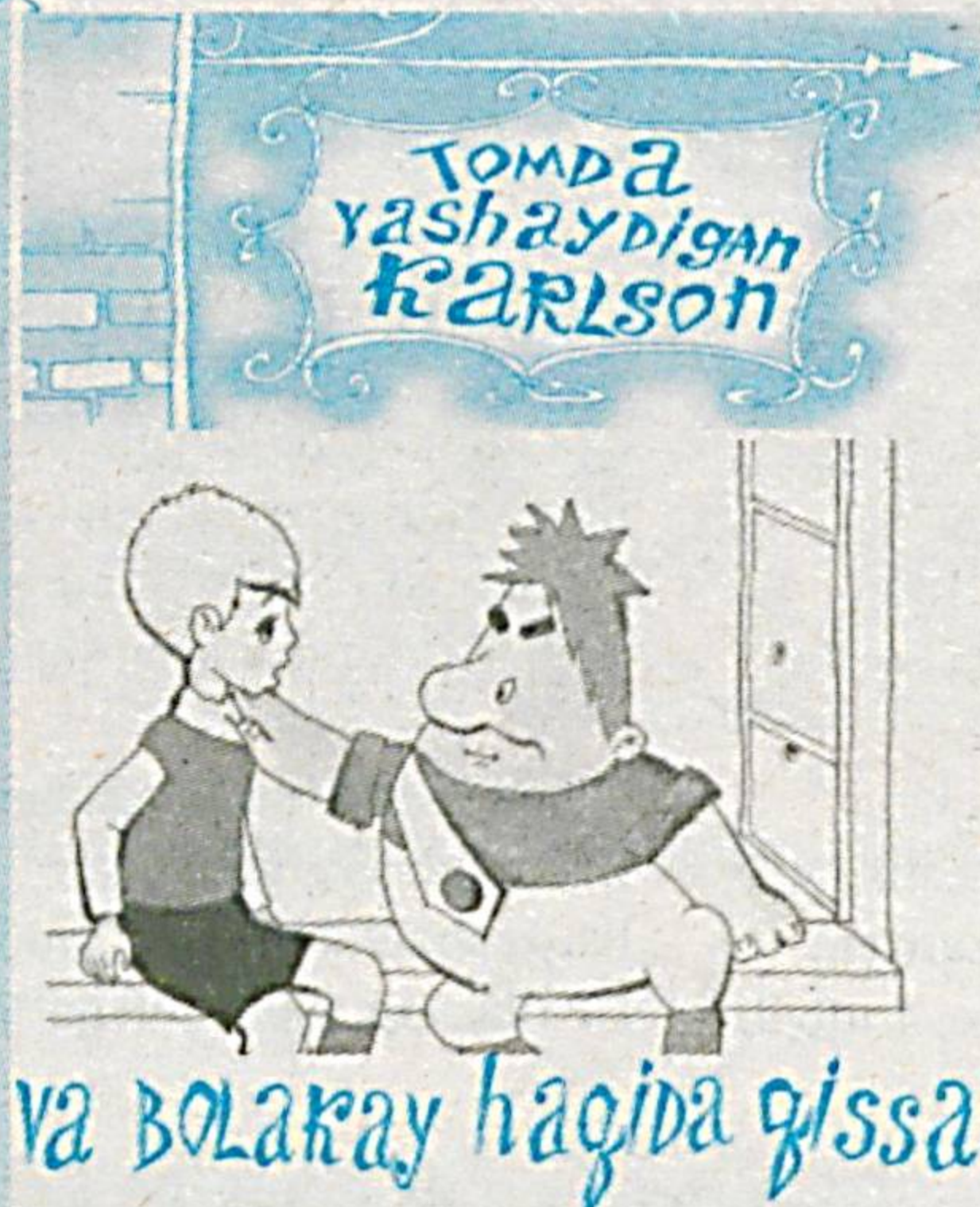
GULZORAMNING JAVOBI

Chinni piyolasini
Sindirib qo'yib bexos.
Izlab topdi bahona
Gulzoram o'ziga xos.
Tushlik payti oyisi:
— Chinning qani,
Gulzoram? —
deb so'rasa, u dedi:
— Uxlayapti... olib dam!

Abdurahmon AKBAR
tarjimai

Shoyim BO'TAYEV

(Davomi bor.)

va Bolakay haqida g'issa

bo'g'ot yonidan emaklab borib, mo'rkon ortiga berkinib olishdi.
Hayajondan ikkalasining yuragi gup-gup urardi. Biroz o'tirib
nafas rostlashdi. Karlson so'radi:

— O'g'ri yigitlarni ko'rishga tobing qalay? Ho'v yerda, bir
boloxonada ikkita o'g'ri tanishim turadi. Xo'p
desang, oborib ko'rsatib kelaman.

Bolakay umrida o'g'rilarga duch kelmagan
edi. Ular ham o'zimizga o'xshagan odamlar
bo'lsa kerak-da, deb o'yladi. Avvaliga ikkilandi.
Keyin Karlson uni dog'da qoldirmasligini eslab,
mayli, dedi.

Ikkovlon bo'g'ot yoqalab emaklab ketdilar.
Karlson aytgan boloxonaga yetishdi. Karlson
asta derazadan mo'raladi. Parda tortilgan ekan,
ichkari ko'rinmadi. Yaxshiyam parda teshik
ekan, Karlson teshikdan qaradi.

— O'h-ho', bazm-u jamshid bo'layapti shekilli, qaragin,
— deb boshini ko'tardi.

Bolakay teshikdan boqdi, ikki badbashara yigit o'tiribdi,
olifta kiyingan. Ularning ro'parasida qishloqcha kiyim-
bosh kiygan, ko'rinishdan bo'sh-bayov bir o'spirin.

— Bu o'g'ri bachchalar bir baloni boshlamoqchi
bo'lib turishibdi, — dedi Karlson, — hoynahoy, anavi
bechora yigitchani chuv tushirmoqchi. Biroq, tomda
yashaydigan dono va abjir Karlson hech qachon bunga
yo'l qo'ymaydi.

O'g'ri yigitlar bilan qishloqi yigit yeb-ichib,

boqdi-da, dedi:

— Rulle, eshikka chiqaylik, gap bor.

Rulle ham kissasiga qo'l tiqsa, soat gumdon
bo'libdi.

U ham oshnasiga qovoq solib qaradi:

— Bo'pti, yur, mening ham gapim bor edi...

Ikki o'g'ri dahlizga chiqib ketishdi. Oskar bir o'zi
o'tirib zerikdi, nima gap ekan, deb u ham tashqariga
otlandi. Shu zahoti Karlson derazadan irg'ib tushdi,
ortidan Bolakay ham sakradi. Karlson hamyonni
hozirgina sho'rva ichilgan bo'sh kosa bor edi, shunga
soldi, soatni esa shiftga osilib turgan kichkina qandil-
lampaga ilib qo'ydi.

Davomi. Boshi o'tgan sonlarda.

USTA VA CHARXPALAK

— Bu — sichqonning kuch-quvvatining, sher-
yurakligining, mushukka ham tashlana olishining
boisi, ya'ni siri edi, — dedi Usta. — Mana, uning sirini
ikkalamiz topib, tortib oldik, endi bu oltinlarni teppa-
teng bo'lishib olishimiz qoldi, xolos.

Va'da bergani uchun savdogarning dami ichida
bo'ldi.

U kallasini ishlatib, bu sirni yolg'iz o'zi
topmaganiga afsuslanmoqda edi.

Lekin o'zi shunaqa bo'larkan: ba'zilar pul sanash
bilan, ba'zilar kallani ishlatib kun ko'rishar ekan,
shunaqa bo'lib kelgan ekan. Unisini bunisiga,
bunisini unisiga chog'ishtirib bo'lmas ekan, har
kimning o'z o'rni bo'lgani tuzuk ekan.

Ular oltinlarni bo'lishayotib, sichqon eslariga
tushib qoldi. Ikkalasiyam birdaniga ortlariga o'girilib
qarashdi, sichqondan nom-nishon ko'rinmadi, u
allaqachon justakni rostlab, boshi oqqan noma'lum
tomonlarga badar ketgan edi. Shunaqa bo'lgandi.

XAYRLASHUV

Kelishilgandek, sichqonning inidan topilgan
oltinlarni savdogar bilan Usta teng ikkiga bo'lishdi.
Har kim o'z tegishini oldi. Usta bir qo'lga oltin
solingan xaltachani, ikkinchi yelkasiga narvonni
olvolib savdogar bilan xayrlashdi.

— Xayr.

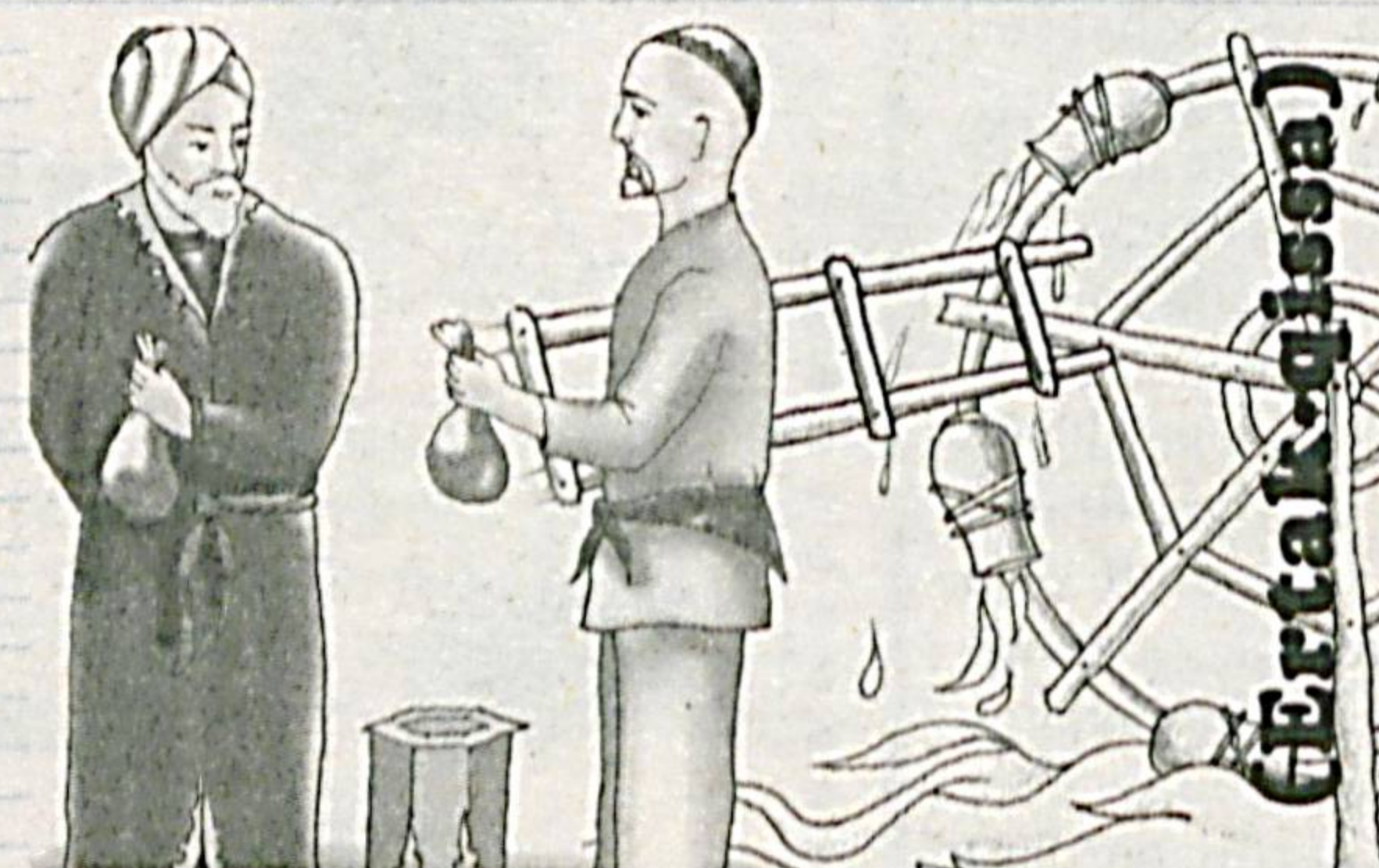
— Xayr.

— Endi mening charxpalak qurib, Muqaddas
Chashmaning narigi sohiliga chiqarib, obod qilish
orzuim ushaladigan bo'ldi, — dedi Usta.

— Unaqa qila ko'rmang, Usta, — dedi savdogar. —
Agar siz shunday qilsangiz, u yerlardagi tuz konlari
yo'qolib ketib, mening ishlarim kasodga uchraydi.

— Hayotda imkon ko'p, — dedi Usta. — Odamlarga
yaxshi bo'lishini tilaganga yana yaxshilik qaytadi.
Savdogar Ustaning so'nggi gapini eshitib, o'ylanib
qoldi.

Odatdagidek, u qanchalik bosh qotirmasin,
Ustaning gapini ma'nosini

chaqolmadi. Keyin o'zi uchun samarasiz bu
yumushni bir chetga yig'ishtirib qo'yib, sichqonning
inidan chiqqan oltinlardan o'ziga tekkan qismini
sanashga kirishib ketdi.

Sanay-sanay hisob-kitob qilib ko'rdiki, u bitta oltin
tangani Ustaga qaraganda ko'p olvolgan ekan. Ana
shu bitta oltin tangani ko'p olganiga savdogar o'zida
yo'q suyunib quvondi va kutilmaganda qo'lga tekkan
boylikni har qanday ziyrak sichqon ham
topolmaydigan joyga yashirishga kirishdi.

CHARXPALAK

Usta o'ziga tekkan tangalarni sanab ham
o'tirmasdan charxpalak uchun zarur narsalarga
sarflay boshladi. Tez orada Muqaddas Chashma
arig'ida ajoyib charxpalak paydo bo'ldi va tun-u kun

birdek aylanib narigi sohilga ham suv chiqarib bera
boshladi.

Charxpalak kosachalari navbatma-navbat tepaga
chiqib, pastga tushib aylanaverdi, barchasi novga
birdek suv quyib turdi.

Usta narvon yog'ochlarini, poyalarini ham
charxpalakka ishlatib yuborgandi.

Katta poya — to'ng'ich Hasanning quduqqa
tushish orzusi ham sal boshqacha tarzda amalga
oshdi: u kosachalardan biri bilan tez-tez Muqaddas
Chashma arig'iga tushib chiqayotganidan, suv
chiqarishga o'zining hissasi qo'shlayotganidan
behad shod edi.

Ustaning charxpalakdan ko'ngli to'ldi.

Narigi sohil qishloqlarini obodonlashtirish uchun
yana ko'plab charxpalaklar kerak bo'lgani uchun
Usta tun-u kun tinim bilmay ter to'kib ishlardi.

NIHOYAT...

Savdogar ham tinim bilmasdi.

Tuz konlari kamayib ketmay tashib olay, degan
o'yda erta-yu kech tuz olib o'tar edi. U yana to'rtta
eshak sotib oldi va ularning ham aqlini yung bilan
kiritib qo'ydi.

Endi u uyida maqtanchoq sichqon paydo
bo'lgudek bo'lsa, nima qilishini o'zi yaxshi biladi.
Yana, tag'in kim bilsin?

Aqli har qancha to'lishmasin, uning Ustaga bir
kunmas-bir kun baribir ishi tushishi aniq. Axir bu
dunyo sir-asrirlarga to'la, belgilarga qarab
mohiyatini ayta olish yolg'iz Ustagagina nasib
etganini savdogarning tan olmasdan o'zga iloji yo'q.

Tamom.

yoki

NASIBA OPANING «OLTINLARI»

YANA O'QITUVCHINING HURMATI HAQIDA

O'qituvchilar haqida ko'p va xo'b gapiramiz. Ularni «Ustoz» deya ardoqlaymiz, mehri ni daryolarga, ummonlarga, ulug'ligini otalarimizga

mengzaymiz. Lekin ana shu ta'rif-u tavsiflarimiz samimiymi? Ular faqat tilda, qog'ozlardagina qolib ketmayaptimi? Ustozlarning hurmatini chin ma'noda o'rniga qo'ya olyapmizmi?

Shular haqida o'ylar ekanman, beixtiyor o'quvchilik yillarim yodimga tushadi...

Yuqori sinflarda o'qirdik. Maktabimizga yangi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi keldi. Bir kuni sinf jurnalini olish uchun o'qituvchilar xonasiga bordim. Kimyo fanidan saboq beradigan kekxa o'qituvchimiz yosh ustozga nasihat qilayotgan ekanlar. Menga e'tibor ham bermay, gaplarida davom etdilar: «Nasibaxon, siz hali yoshsiz, tajribangiz yo'q. Yuqori sinf o'quvchilariga qattiqroq

turmasangiz bo'lmaydi. Ularga yaxshi gap yoqmaydi, baqirib tursangiz, hurmatigiz ortadi...»

Eshitganlarimni hech kimga aytmadim-u, shu kuni darsga kirgan Nasiba opani zimdan kuzata boshladim. Ustoz avvalgidek bosiqlik bilan dars o'tdilar. Hayratlanarlisi shundaki, boshqa darslarda to'polon qilib o'tiradigan ayrim o'yinqaroq sinfdoshlarim ham tinchgina o'tirishardi. Demak, ustozimiz o'z fanlariga barchani qiziqitira olibdilar va hammaning hurmatiga sazovor bo'libdilar...

Sinfimizda Nasiba opaning Nodira ismli singlisi o'qirdi. U yaqin dugonam bo'lgani uchun doim birga yurardik. Bir kuni darsga qo'ng'iroq chalinishiga juda oz qolganda, u: «Yur, oshxonaga borib ovqatlanib kelamiz», deb qoldi. Darsga kech qolamiz-ku, desam, qo'yaver, hozir opamning darsi, bizga indamaydilar, dedi. Bemalol ovqatlanib, darsga 10 daqiqa kech qolib kirdik. Nasiba opa kech qolishimiz sababini so'ragandilar, biz piqirlab kulib yubordik. Shu kuni darsni tik oyoqda turib tinglashimizga to'g'ri keldi. Ikkinchi darsimiz adabiyot edi. Nodiraning kitobi uyda qolib ketgan ekan. «O'zing ham qolib ketmabsan-da», deya darsdan chiqarib yubordilar uni. Bu voqea ustozga

nisbatan bo'lgan hurmatimizni yana-da oshirgandi.

Sinfdoshlarim orasida, qaysi o'qituvchini hurmat qilasiz, deya kichkinagina so'rovnoma o'tkazganimda, hammalari bir ovozdan Nasiba opaning ismini aytishgandi. U kishidan yoshi ham, tajribasi ham ancha katta bo'lgan kimyo o'qituvchimizning nomini esa hech kim tilga olmagan.

O'shanda o'zim uchun bir haqiqatni «kashf» qilganman: demak, inson yoshiga qarab emas, bilimi, odobi, qat'iyatligiga qarab hurmat qozonishi mumkin ekan.

Feruza JALILOVA

Tahririyatdan:

Muallif dunyo yaralgandan buyon ustoz, murabbiy hurmati o'z o'rniga qo'yib kelingani va buni hech qachon unutmasligimiz lozimligini yana bir karra eslatib o'tgan.

Darhaqiqat, ustoz – ulug' so'z. Bu so'zni tilga oldingmi, mas'uliyatini ham yelkangga olishing kerak! Bu xususda qanday fikrdasiz? O'qituvchingizni qaysi jihatlari uchun hurmat qilasiz? Bizga albatta yozib yuboring.

Barmog'ingni tishlama

TADBIRDAGI

Sinfimizda ikkita Javlon ismli o'quvchi bor. Ulardan biri menman.

Bir kuni darsda o'tirsam, o'qituvchimiz kirib, Javlon, seni direktor chaqiryapti, deb qoldilar. Borsam, u yerda o'tirgan Xosiyat opa: «Javlon, sen hozir iqtidorningni o'qituvchilarga namoyish qilasan», dedilar va meni bayram bo'layotgan xonaga boshlab ketdilar. O'shanda 1-Oktabr – Ustoz va murabbiylar bayrami nishonlanayotgandi. Hamma bayram kayfiyatida. Hayron bo'lib xonaga kirdim. Boshlovchi: «Aziz ustozlar, hozir 8-«V» sinf o'quvchisi Javlonbek pianinoda kuy chalib beradi», deya e'lon qilib yuborsa bo'ladimi? Nima bo'lsa bo'lar, deya olqishlar sadosi ostida pianinoning yoniga o'tirdim. Qo'limni klavishlarning ustiga qo'yib, ohistagina bosaverdim. «Kuyimni tugatgunimecha qora terga botib ketdim. Ko'nglim uchunmi, o'qituvchilarimiz qarsak ham chalib qo'yishdi. Sahnadan otilib chiqib sinfga yugurdim.

Keyin bilsam, meni emas, musiqa to'garagiga qatnaydigan adashimni chaqirishgan ekan.

JAVLON, 9-sinf o'quvchisi

7

Dam olish kuni oilamiz bilan buvimlarnikiga borgandik. Ularni tomorqada uchratdik. Salom-alikdan so'ng buvimni:

– Buvijon, siz oyim bilan bemalol o'tiravering, ishingizni men davom ettiraman, – deya uyga kiritib yubordim.

– Mayli, ona qizim, sabzilarni o'zing o'tab qo'yaqolgin, – dedilar buvim ham mamnun bo'lib.

Qarasam, tomorqani rosa o't bosib ketibdi. Bularni qachon o'tab bo'laman? Yaxshisi, ketmon bilan chopib

TOMORQADA

tashlay qolaman, deya ishga kirishib ketdim.

Yarim soatga qolmay o'toqni tamomladim.

– Buvijon, o'tlarni yulib bo'ldim, yuring, o'zingiz ko'ring, – deya yetakladim ularni tomorqa tomonga.

Hozir buvijonim juda xursand bo'lib ketadilar, deb o'ylagandim. Aksincha, hayratdan ko'zlari katta-katta ochilib ketdi. Keyin bilsam, o't deb o'ylab, buvim ekan sabzilarni chopib tashlagan ekanman.

Buvim bu voqeani kechqurun hammaga aytib berdilar va ular ham miriqib kulishdi.

NARGIZA,
9-sinf o'quvchisi

«TESHA TEGMAGAN» GAP

Bir kuni buvijonim hovlimizda qo'shnimiz Zarifa opa bilan gaplashib o'tirishardi. Zarifa opa nimadir degandilar, buvijonim sharaqlab kulib yubordilar:

– Voy Zarifaxon-ey, bunaqa «tesha tegmagan» gaplarni qayerdan olasiz-a? Uni darrov temir daftarga yozib qo'yish kerak, – dedilar o'zlarini kulgudan bazo'r to'xtatib.

Shu atrofda o'ynab yurgan jajji singlim Mo'minaxon yugurib kelib, buvimni savolga tutdi:

– Buvijon, gapga ham tesha tegdimi? Nima, sandig'ingizda temir daftaringiz bormi?..

Buvim ancha ovora bo'lib, singlimga bu gaplarning ma'nosini tushuntirdilar va: «Qizim, bu anqonning urug'idek hazil gaplar-da», deya qo'shib qo'yidilar.

Dasturxonga fотиha qilib endi o'rinarlaridan turishgandi hamki, singlim yana so'z qotdi:

– Buvijon, anqonning o'zi nima, uning urug'i ham bo'ladimi?..

Barchamiz baravariga kulib yubordik.

Munisa KOMILOVA,
Toshkent shahar,
Uchtepa tumanidagi
14 - maktab o'quvchisi

O'TTIZ MINGDAN ORTIQ...

Men Toshkent tijorat va tadbirkorlik kasb-hunar kollejining 2-bosqichida tahsil olaman. Kollejimizda asosiy e'tibor ta'lim o'layotgan o'quvchilarning bilimlari yuqori bo'lishiga qaratilgan. 50 dan ortiq oliy ma'lumotli o'qituvchilar zamonaviy kasb sirlaridan biz kabi yosh o'quvchilarga ta'lim berib kelmoqda. Rahbarimiz Shokir Doniyorov, Nasiba G'aniyeva, Kamola To'ychiyeva, Zarifa Jumanova, Mastura Hasanova, Dildora Niyozova, Shohida Xudoyberganova, Fotima Arslonova, Alisher Shoyardonov, Malika Usmonova, Tohira Dadamuhamedova, Olya Toshboyeva, Anora Arslonova, Dono Qalandarova, Guli Xudoyberganova va Honima Hayitboyevalardan nihoyatda minnatdormiz.

Kollejimizda shu kunga qadar 30.000 dan ortiq mutaxassislarni tayyorlash va ular hozirgi bozor iqtisodiyoti sharoitida savdo, bank va boshqa xo'jalik tarmoqlarida muvaffaqiyatli ishlab, Respublika iqtisodiyotini rivojlantirishga o'z hissalarini qo'shib kelmoqdalar.

Sarvinov JO'RAYEVA,
Toshkent tijorat va

tadbirkorlik kasb-hunar kolleji talabasi

TARIXGA SAYOHAT

Yoshlarni ona-Vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash, bo'sh vaqtlarini mazmunli va maroqli o'tkazishlarini tashkil etish maqsadida «Kamolot» YOIH Toshkent viloyati, Do'stlik tumani EK tomonidan yil faollari uchun ko'hna va navqiron Samarqand shahriga sayohat uyushtirildi.

Shaharga yetib borgan yo'lovchi beixtiyor o'z taxtida savlat to'kib o'tirgan buyuk sarkarda Amir Temur haykaliga ro'para keladi. Sayohatimizni ana shu ulug' inson ruhi-poklarini ziyorat etishdan boshladik. Amalga oshirilgan me'moriy ishlarni ko'rib, lol qoldik. Ko'kka intilayotgan jo'shqin favvoralar, obod va ozoda ko'chalar, baland minoralar peshtoqiga ishlangan jimjimador naqshlarni ko'rib, ko'nglimizni shirin bir his chulg'adi. O'z salobati bilan atrofga ko'rk taratib turgan Registon bizni o'ziga maftun etdi. Yo'lbo'shchining aytishicha, «Tillakori» maqbarasi naqshlariga to'rt yarim kilodan ortiq tilla suvi yugurtirilgan ekan. Ayniqsa, devor va eshiklardagi milliy naqshlar haligacha saqlanganligiga lol qoldik. Shuning uchun bo'lsa kerak, bu yerda sayyohlarning keti uzilmaydi.

Shu kuni «Samarqand davlat tarix muzeyi»da bo'lib, nodir qo'lyozmalar, eramizdan avval yaratilgan eng yirik kitoblar bilan hamda buyuk shaxslar hayoti va ijodi bilan yaqindan tanishdik.

Bibixonim madrasasiga qilgan sayohatimiz yana-da taassurotlarga boy bo'lgan bo'lsa, Shohi Zinda maqbarasi dilimizga hayrat bag'ishladi. Ulug'bek rasadxonasiga o'tganimizda, bu qadimiy obida Samarqand shahridagi boshqa obidalaridan mutlaqo farq qilishiga guvoh bo'ldik va bir olam taassurotlar og'ushida qaytdik.

Sunnat MUSAMEDOV,

«Kamolot» YOIH tuman matbuot bo'limi sardori

DONO XALQ DEYDIKI...

Ota mulki bo'lsa ham ayab ye.

Nodon bosh bo'lmas, tariq – osh.

Ko'r bo'lsang ham ko'rnamak bo'lma.

Dunyo moli dunyoda qolar.

Sahar turganning rizqi sakkiz.

QARSHIDA BAYRAM BO'LDI

Qanday bayram, deysizmi?

Kitoblar, aniqrog'i, darsliklar va o'quv uslubiy qo'llanmalarining ilk ko'rgazma-yarmarkasi bo'lib o'tdi. Bayram munosabati bilan Sohibqiron Amir Temur vatani, ko'hna Keshda, o'zbekning buyuk mutafakkirlari, fozil-u fuzalo shoirlari yurtida o'tgan uchrashuvlar juda qizg'in, maroqli, taassurotlarga boy bo'ldi. Viloyatning barcha tumanlaridan kelgan o'quvchilar, o'qituvchilar, oliy o'quv yurtlari, litsey va kollejlarning talaba-yu muallimlari, olimlar poytaxtdagi «O'zbekiston», «O'qituvchi» NMIU, Cho'lpon, G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uylari, «Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasining ijodiy xodimlari bilan qizg'in muloqotda bo'ldilar. Darsliklar va o'quv qo'llanmalarini jahon andozalari talablari asosida yaratish, zamonaviy dizaynlarda bezash va sifatli chop etish borasida o'zlarini qiziqtirgan barcha savollarga javob oldilar.

Bugun biz o'zbekning yana bir ulug' va o'lmas qadriyati, ilm-u irfonga ehtiromi, xususan, kitobga bo'lgan ixlosini yana bir karra e'tirof etmoq uchun Qarshiga keldik. Kitobga bo'lgan mehr-u muhabbat haqida ne-ne Nasafiy larni kamolga yetkazgan, Abdulla Oripovdek qahramon ijodkor shoirlarni tarbiyalagan ulus oldida gapirmoqning o'zi mushkul. Bu diyorda insonlar «Beshikdan to qabrgacha ilm izla», «Bir kunlik qiroat qirg kunlik ibodatdir» kabi hadisi shariflar ila farzand tarbiyalaydilar, — dedi ko'rgazmaning asosiy tashkilotchilaridan biri O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi Bosh direktorining birinchi o'rinbosari O'tkur Jo'rayev ko'rgazma qatnashchilarini qutlab. Yig'ilganlar O'zbekiston Qahramoni, O'zbekiston xalq shoiri Abdulla Oripov, adabiyotshunos olim Rahmon Qo'chqorning so'zlarini, shuningdek, shoirlar Usmon Qo'chqor, Sirojiddin Rauflarning she'rlarini maroq bilan tingladilar.

Shu kuni Qarshida qo'shaloq bayram bo'ldi. Ko'hna Nasafning 2700 yilligi tantanalari o'tgan 27-oktabr viloyat hokimligi qarori bilan bundan buyon Qarshi shahri kuni sifatida nishonlanadigan bo'ldi. Bayramda ishtirok etgan o'quvchilar bilimdon-u zukkoliklari bilan chindan-da ma'naviyatli yurt farzandi ekanliklarini yana bir karra isbotladilar.

YAXSHI

OLTIN SOCHLI
YIGIT

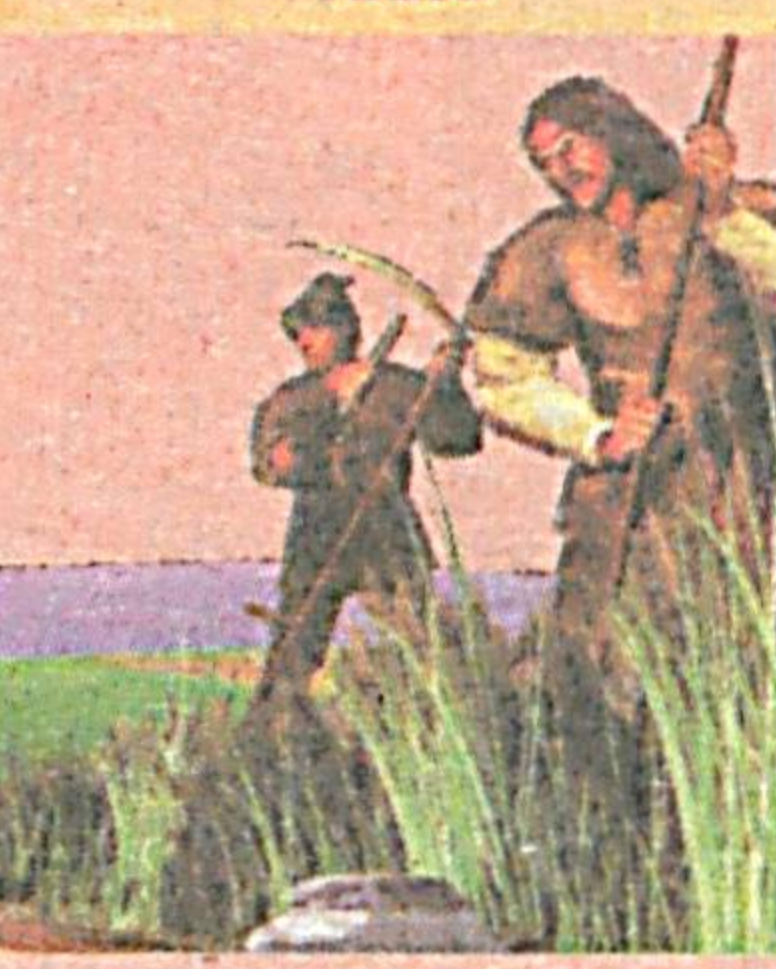
ЗЛАТОВЛАСЫЙ
ЮНОША

YIGIT KISHIGA YETMISH HUNAR OZ

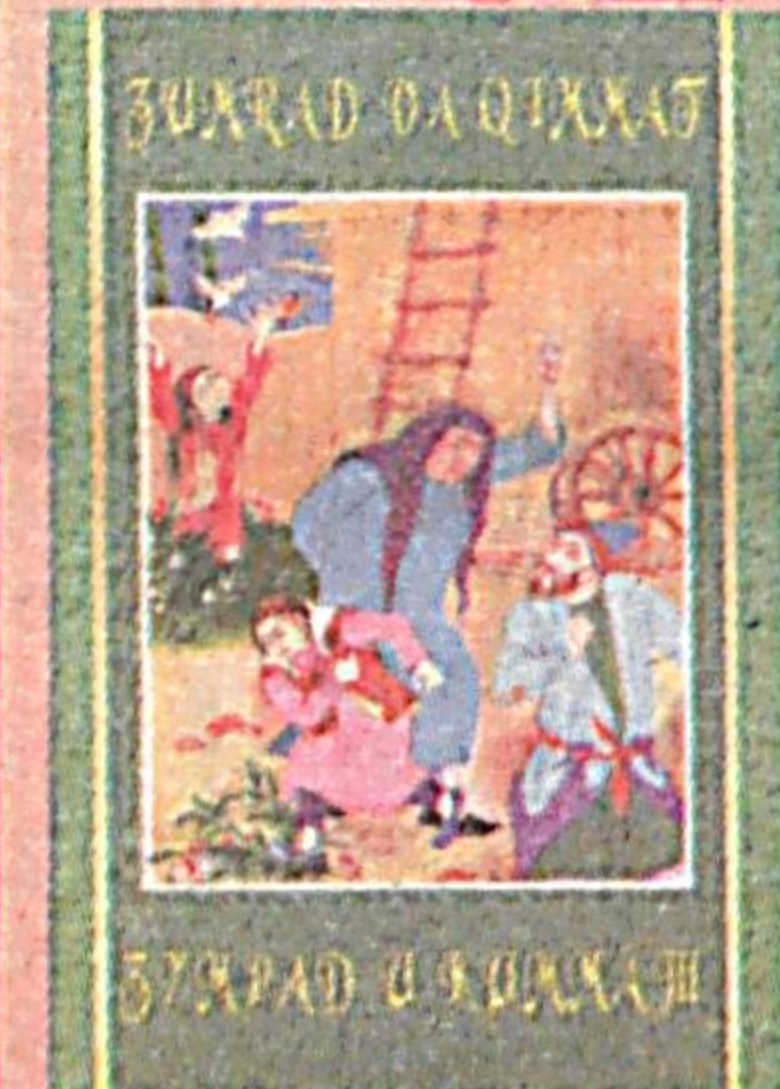
«Sandiqdan ikkita kattakon ajdar chiqib, kampir bilan qizni yutib, derazadan chiqib ketishibdi.

Dod-voyini eshitib, qo'ni-qo'shnilar yordam berish uchun yig'ilishibdi, eshikni buzishib ichkariga kirishsa, kampir ham, qizi ham yo'q emish. Rosa qidirishibdi, topisholmabdi».

Ertakni davomini bilishni xohlaysizmi? Unday bo'lsa, siz o'zbek xalq ertagi «Zumrad va Qimmat» nomli

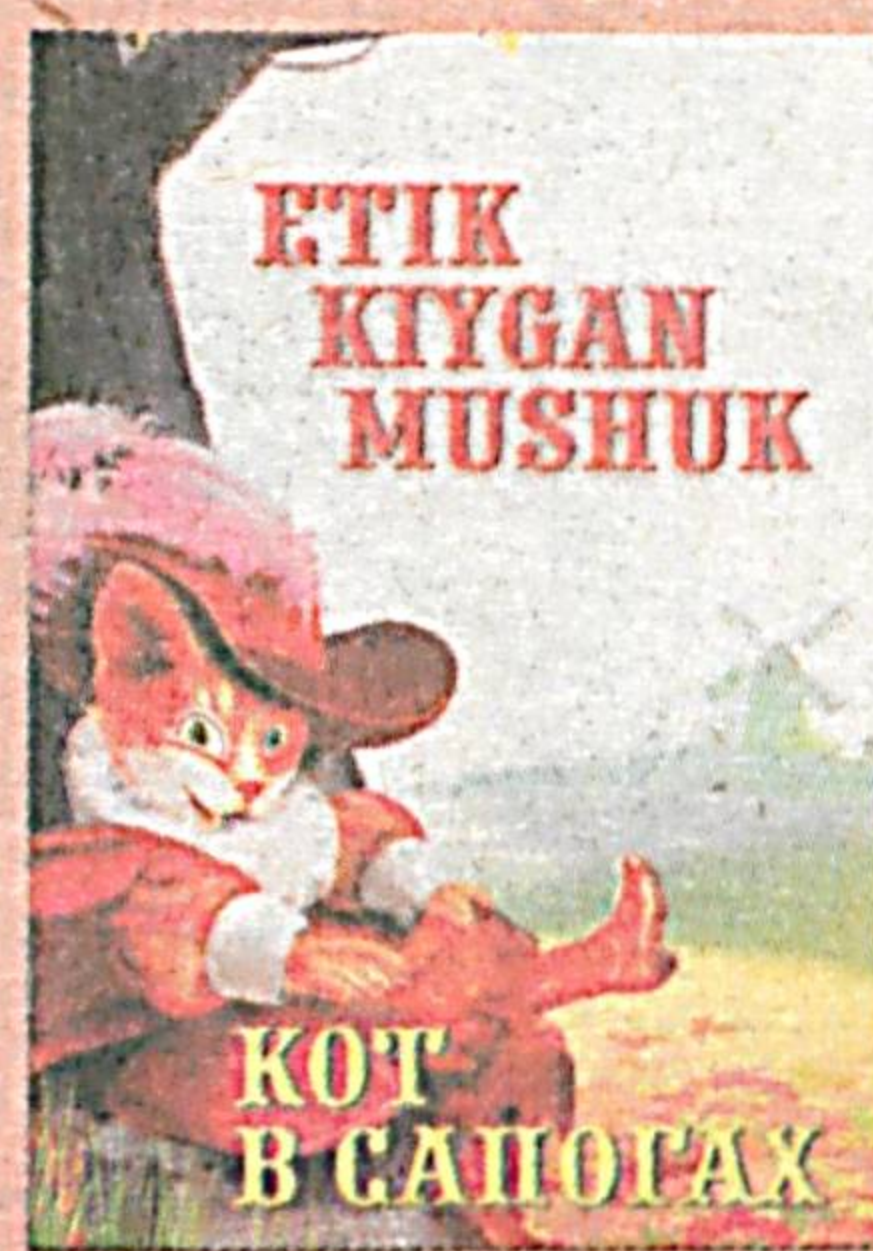
KITOBILAR

kitabni olib o'qing. Yaxshilik yovuzlik ustidan g'alaba qilishini bilib olasiz. Aqlli, odobli va mehnatsevar bo'lishga harakat qilishingiz shubhasiz.

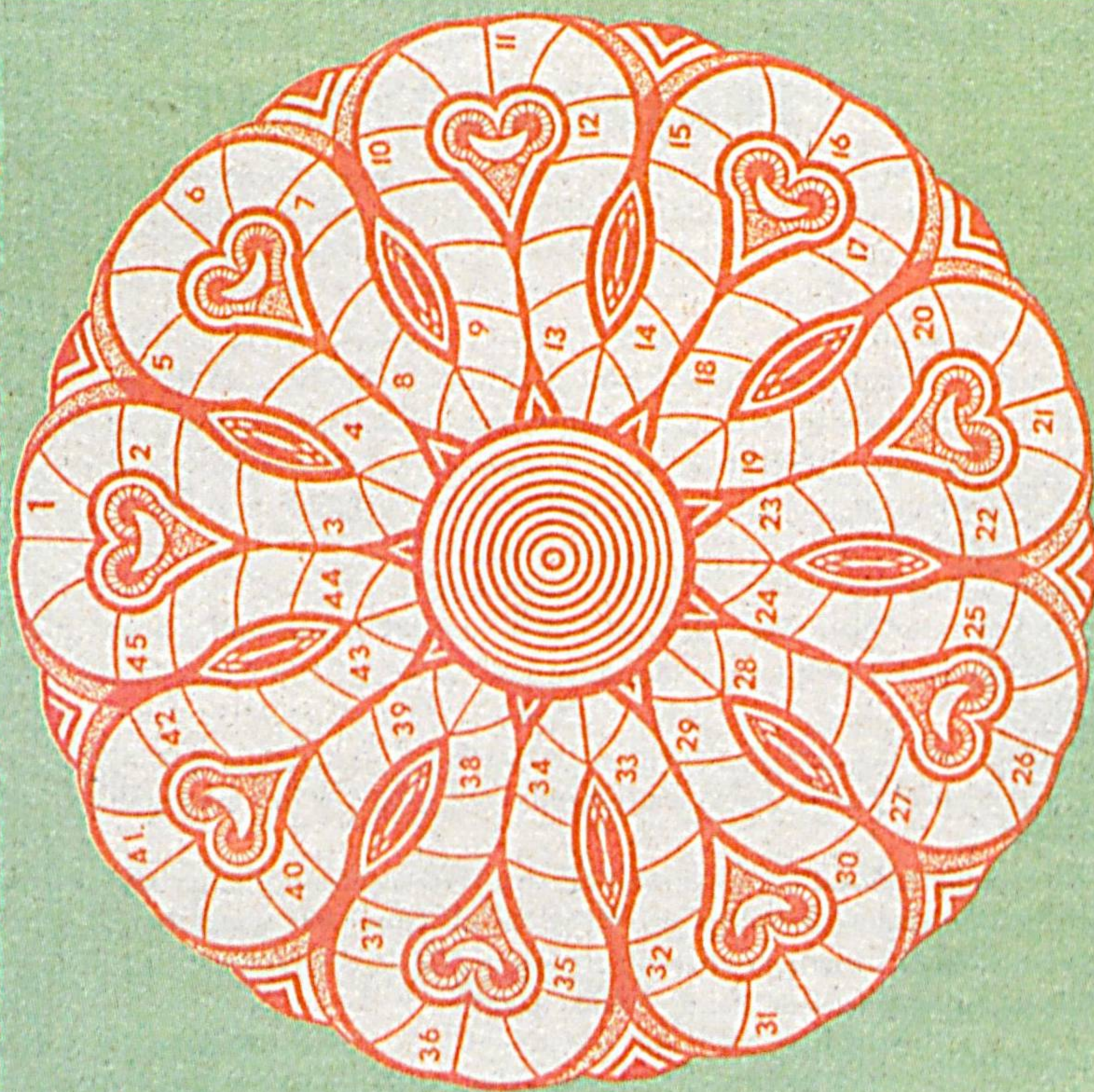
Shuningdek, maktabgacha va kichik yoshdagi bolalar uchun «Oltin sochli yigit», «Yigit kishiga yetmish hunar oz», «Etik kiygan mushuk» kabi kitobchalardagi rangli suratlar ham sizni befarq qoldirmaydi. Ayniqsa, sifatli qog'ozlarda chop etilgan kitoblarni mutolaa qilishga nima yetsin.

Kitoblarni «ART FLEX» nashriyoti do'konidan, «O'zbekiston pochta» va «Matbuot tarqatuvchi» savdo shoxobchalaridan hamda xususiy kitob tarqatuvchilaridan sotib olishingiz mumkin.

BOR

«TABIAT» CHAYNVORDI

1. Yil fasli.
2. Urug'i taomni xushxo'r qiluvchi bir yillik o'tsimon o'simlik.
3. Suv yo'li.
4. Aqrbadan so'ng boshlanuvchi burj.
5. Sersoya, ko'rkam daraxt.
6. Hasharot.
7. Sudralib yuruvchi jonivor.
8. Bir avlod-ajdodga mansub kishilar.
9. Vulqondan otilib chiquvchi modda.
10. Ikki shoxchali tirkak moslama.
11. Insonning nasliy belgilari bir xil bo'lgan, tarixan shakllangan guruhi.
12. Butunning tarkibi, uzviy bo'lagi.
13. Hosili ziravor o'simlik.
14. Tabiatdagi mayda zarra, to'zon.
15. Turdosh qush, jonivorlar to'dasi.
16. Yuz yillik davr.
17. Yog' olinadigan ekin turi.
18. Boshqoqli g'alla ekin.
19. Marvarid, dur.
20. Jonzotning orom olish holati.
21. Osmon bilan Yer yuzining ko'z ilg'agan olislikda o'zaro tutashganday bo'lib ko'rindigan manzarasi.
22. Rang turi.
23. Bargining shirasidan dori tayyorlanadigan tropik va subtropik o'simlik.

24. Tanasi oqish va juda qattiq, keng yaproqli daraxt.
25. Inert gaz.
26. Yorug'lik, ziyo.
27. Yer qa'ridan qazib olinadigan metall olish ashyosi.
28. O'simliklar ozig'ining eng muhim elementlaridan biri, rangsiz va hidsiz modda.
29. Issiqlik, harorat.
30. Paxta momig'idan olinadigan to'qimachilik ashyosi.
31. Haqiqat, tub, negiz.
32. Bahor guli.
33. Igna bargli, doim yashil daraxt.
34. G'alla ekin turi.
35. Yovvoyi giyoh.
36. Yer yuzidagi eng yirik jonivor.
37. Qizil tushdagi qimmatbaho tosh.
38. Suyaksiz, yumshoq go'sht.
39. Quyosh galaktikasi tarkibidagi qizil nomini olgan sayyora.
40. Vaqt o'lchovi birligi.
41. Ertapishar ho'l meva.
42. Ildizmevali sabzavot.
43. Suv yo'llaridagi kemalar to'xtaydigan maxsus jihozlangan maskan.
44. Voqea-hodisaning amalga oshishi usuli, ko'rinishi.
45. Shapaloq bargli tog'da o'suvchi tikanli hosili ziravor buta.

Foziljon O'RIPOV tuzdi

Muassislar:

O'zbekiston matbuot va axborot agentligi,
O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi,
«KAMOLOT» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengashi,
«SOO'LOM AVLOD UCHUN» hukumatga qarashli bo'lgan xalqaro xayriya jamg'armasi.

BOSH MUHARRIR:
To'liqin HAYITOV

Dizayner va sahifalovchi:
Elyor ESHCHONOV
Navbatchi:
Feruza ADILOVA

Gazeta
O'zbekiston
matbuot va
axborot
agentligida
0208-raqam
bilan 2007-yil
2-fevralda
ro'yxatdan
o'tgan.

TAHRIR HAY'ATI:
Turobjon JO'RAYEV,
Dilbar ALIMJONOVA,
Qahramon QURANBOYEV,
Jabbor RAZZOQOV
(«O'zbekiston» NMIU Bosh
muharrir o'rinbosari),
Dilmurod RAHMATILLAYEV,
Dilshoda DADAJONOVA,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinbosari),
Sobirjon SHARIPOV,
Ergashvoy SARIQOV.

Manziliimiz:
700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Obuna indeksi: 198.
e-mail: tong1924@mail.ru
Tel: 144-27-25 144-63-08
Tel./faks:
(99871) 144-38-10

Rassomlar:
Nodira MIRZAYEVA,
Feruz MATYOQUBOV

Gazeta «O'zbekiston»
nashriyot-matbaa ijodiy
uyida
chop etildi.
Gazeta haftaning
dushanba kuni chiqadi.
Shakli A-3,
2 bosma taboq.

Adadi - 18363
Buyurtma N: J 4247